

Riksomfattande modellen för hobbytimmar

Hobbyer i skolor utgående från barns och ungas önskemål

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:43

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:43

Riksomfattande modellen för hobbytimmar

Hobbyer i skolor utgående från barns och ungas önskemål

Undervisnings- och kulturministeriet

ISBN: 978-952-263-687-4

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2019

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		2019
Publikationens titel	Riksomfattande modellen för hobbytimmar Hobbyer i skolor utgående från barns och ungas önskemål		
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:43		
Diarienummer		Tema	kultur
ISBN PDF	978-952-263-687-4	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-687-4		
Sidantal	56	Språk	svenska
Nyckelord	barnkultur, grundundervisning i konst, hobbyer, åtkomlighet		
Referat <p>Undervisnings- och kulturministeriet har sedan 2016 främjat barns och ungas deltagande i kulturverksamhet genom att erbjuda dem möjligheter till kultur som hobbyverksamhet i anslutning till skoldagen. Utbudet på hobbytimmar baserar sig på barnens och de ungas önskemål och för genomförandet svarar professionella inom konst och kultur. Hobbyverksamheten har också ordnats på daghem.</p> <p>Fram till utgången av 2019 hade 100 000 barn och unga i årskurs 1–10 inom den grundläggande utbildningen deltagit i verksamheten. Verksamhet har ordnats i en tredjedel av kommunerna i Finland. I föreliggande publikation presenteras 24 intressanta hobbyhelheter.</p> <p>Modellen har utvecklats inom ramen för Juha Sipiläs regerings spetsprojekt ”Konst och kultur görs tillgängligare” (2016–2018). Genomförandet av den fortsatte år 2019.</p>			
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		joulukuu 2019
Julkaisun nimi	Valtakunnallinen harrastustunti-malli Harrastukset kouluihin lasten ja nuorten toiveet toteuttaen		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:43		
Diaari/hankenumero		Teema	kulttuuri
ISBN PDF	978-952-263-687-4	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-687-4		
Sivumäärä	56	Kieli	ruotsi
Asiasanat	lastenkulttuuri, taiteen perusopetus, harrastukset, saavutettavuus		
Tiivistelmä <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuodesta 2016 edistänyt lasten ja nuorten kulttuoriosallistumista tarjoamalla mahdollisuuksia taide- ja kulttuuriharrastuksiin koulupäivän yhteydessä. Harrastustuntitarjonta perustuu lasten ja nuorten toiveisiin ja tuntien toteutuksesta vastaavat taiteen ja kulttuurin ammattilaiset. Harrastustoimintaa on järjestetty myös päiväkodeissa.</p> <p>Vuoteen 2019 mennessä harrastustunnille on osallistunut 100 000 lasta ja nuorta perusopetuksen luokilta 1–10. Toimintaa on ollut kolmasosassa Suomen kunnista. Tässä julkaisussa esitellään 24 kiinnostavaa harrastustuntikokonaisuutta.</p> <p>Harrastustunti-malli kehitettiin osana pääministeri Juha Sipilän hallituksen kärkihanketta ”Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta” (2016–2018). Toteutus on jatkunut vuonna 2019.</p>			
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Education and Culture		2019
Title of publication	Culture club activities based on the wishes of the children and young people A model of bringing arts and culture into schools nationwide		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2019:43		
Register number		Subject	culture
ISBN PDF	978-952-263-687-4	ISSN (PD F)	1799-0351
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-687-4		
Pages	56	Language	Swedish
Keywords	Children's culture, basic education in the arts, hobbies, accessibility		
Abstract Since 2016, the Ministry of Education and Culture has promoted children's and young people's participation in cultural activities by offering opportunities for taking part in various arts and culture activities during the school day. The provision of such opportunities during the school day is based on the wishes that children and young people themselves have expressed. The activities are organised by professionals in arts and culture. Leisure activities have been organised in early education centres, too. So far (2019),100,000 children and young people from grades 1 to 10 in comprehensive school education have attended leisure activities organised during school days. These activities have been organised in one third of the municipalities in Finland. This publication presents 24 different school leisure activities. The nationwide school leisure activities scheme was originally developed as part of the key project 'Improved access to art and culture' (2016–2018) set up by Prime Minister Juha Sipilä's Government. The implementation of the project has continued in 2019.			
Publisher	Ministry of Education and Culture, Finland		
Distributed by/ publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Innehållet

Till läsaren	9
Möjlighet till den egna favorithobbyn i samband med skoldagen	11
Projektet Omakerho	11
Parkour för skolelever-projektet	13
Kemiönsaaren Taidekioski – Kimitoöns Konstkiosk	16
Konstkarusellen	17
Spetsprojektet Taito Plussa (Färdigheter Plus)	19
PopUp Sibbo	20
Anordnande av hobbytimmar vid skolorna inom Joensuu samt Kaikki harrastaa (Alla utövar en hobby)	22
Konsthobbyer alldeles i närheten	23
En kulturklockare till varje skola	25
Innovativt innehåll	26
Undersök det gamla, förundra dig över det nya – Aboa Vetus & Ars Novas konstklubb för barn och unga	26
Arkitekturklubbar 2016–19	28
Historieklubbar 2016–2019	30
Skogskultur till skolorna	32
Läskunnighet och museala grejor 1, 2 & 3	33
En kreativ verksamhetskultur skapas tillsammans	36
Konstinriktad hobbyverksamhet som en del av skolornas vardag	36
Konst i dagvården	38
Nyfikna fjärdeklasser i Taivallahden peruskoulu – arkitektur som ett läromedel för fenomenbaserat lärande	39
Kreativa färdigheter och gemenskap	42
Teaterkonst i skolor	42
Mutku-klubbar för skolelever i Nyland och Egentliga Tavastland	44
Skapande av en ny verksamhetskultur	47
Kärkikerho – Hobbytimmar i konst i Björneborg	47
TAIKU – Bättre tillgänglighet till konst och kultur för barn och unga i Uleåborg	49
Taidevalkku i Lempäälä	51
Kivi kengässä – En sten i skon, tillgången till grundläggande konstundervisning förbättras i Nurmijärvi kommun	53
Projektet Klubbverksamheten Konstkarusellen	54

TILL LÄSAREN

År 2016 inledde undervisnings- och kulturministeriet regeringens omfattande spetsprojekt¹ för att göra konst och kultur tillgängligare för barn och unga. Jag fick fungera som ordförande för sakkunniggruppen i detta projekt. Projektet föregicks av en utredning av de bästa sätten att främja konst- och kulturdeltagandet bland alla barn och unga. I utredningen konstaterades att skolorna har en unik möjlighet att förbättra tillgången till konst och kultur för barn jämfört med andra aktörer. Därtill kan de främja barnens välbefinnande genom hobbyverksamheten i skolan.

Utgångspunkter för projektet var ett högklassigt innehåll och att ta hänsyn till barnens önskemål. Målet för projektet var att i skolorna erbjuda sådana konsthobbyer som barnen hade önskat. Som planerare och ledare för verksamheten fungerade yrkespersoner inom konst och kultur, av vilka krävdes pedagogiskt kunnande.

För att utreda skolelevnas önskemål utarbetade man redan i början av projektperioden en riksomfattande skolelevsenkät². I enkäten frågade man eleverna vilka konst- och kulturhobbyer och idrottshobbyer de skulle vilja ha i skolan. Mobilenkäten skickades till alla 2 200 grundskolor i landet. Enkäten har hittills genomförts tre gånger (2016, 2018 och 2019) och varje år har ungefär 100 000 skolelever deltagit i den via skolans dator, pekpadda eller med egen telefon.

Stödet till hobbytimmarna fortsatte år 2019. Undervisnings- och kulturministeriets understöd fördelas till skolorna utgående från resultaten i enkäten. Sökande kan hitta barnens önskemål sorterat per skola på ministeriets webbplats. I enkäten tog man även med mer omfattande frågor om hobbyer och om att utveckla saker som påverkar vardagen. All den insamlade informationen har utnyttjats i utvecklingen av ministeriets kulturpolitik.

---

1 Statsminister Juha Sipiläs regerings strategiska programs spetsprojekt "Konst och kultur görs tillgängligare" (2016–2018).

2 [Undervisnings- och kulturministeriets riksomfattande skolelevsenkät.](#)

I detta skede har man finansierat hobbytimmar som pågår hela läsåret för 100 000 barn och unga. Stödet har omfattat 1 450 skolor. Därtill har hobbyverksamhet förts till daghem. Modellen har redan spridit sig till en tredjedel av kommunerna i landet. Trettio kommuner erbjuder hobbytimmar till alla skolelever eller vissa åldersgrupper.

I och med projektet har många barn hittat sin första hobby eller äntligen fått syssla med sin önskehobby. Engagemanget för de nya hobbyerna beskrivs bra av en skolelevs kommentar: "Jag var redan i går så ivrig och väntade på morgondagen".³

Att hobbyerna blev tillgängligare märktes tydligast i glesbygden, i byskolor, på tvåspråkiga orter samt i fråga om specialgrupper. Hobbytimmarna stärkte barnens och de ungas kreativa färdigheter, kulturkompetens och förankring till skolan. Eftersom hobbyerna ordnades på eftermiddagar eller mellan lektionerna fick familjerna mera gemensam tid på kvällarna.⁴

Ministeriet fortsätter att stöda och sprida hobbytimmar i skolorna. Det finns ännu många outnyttjade samarbetsmöjligheter i fråga om kultur och utbildning. Jag kommer själv ihåg en rektors kommentar:

"Klubbarna har medfört att eleverna kan stanna i skolan även efter skoldagen. Stämningen har varit avslappnad, precis en sådan som jag som rektor har velat skapa i skolan. Eleverna ska trivas här och skolan ska vara nästan som ett andra hem för dem. Det är roligt att vara här och man kan stanna här och vänta på att klubben börjar... Klubbarna har visat barnen att man även kan göra annat i skolan än studera, man kan också ha sin hobby i skolan."

I hobbytimmarnas innehåll förenas barnens kreativitet och önskemål och kompetensen hos yrkespersoner inom konst och kultur. Ur detta fina innehåll uppstod denna publikation.

Undervisnings- och kulturministeriet vill tacka alla som deltagit i sammanställandet av publikationen.

Helsingfors 1.11.2019

Riitta Kaivosoja
Överdirektör
Undervisnings- och kulturministeriet
Kultur- och konstpolitiska avdelningen

³ Sami Määttä, Pirita Korpivaara, lines Palmu (2018). *Konst och kultur som en del av skolelevernas dag*. Niilo Mäki-institutets utredning om genomförandet av åtgärd 1 i regeringens spetsprojekt 4. (på finska)

⁴ Määttä, Korpivaara & Palmu 2018.

Möjlighet till den egna favorithobbyn i samband med skoldagen

Projektet Omakerho

Ansvarspart och samarbetsparter	Barnkulturcentret Louhimo Samarbetsparter Seinäjoki stad (kulturtjänster, ungdomstjänster, grundläggande utbildning, specialundervisning, idrottstjänster, medborgarinstitutet, museitjänster, Seinäjoki stadsbibliotek och stadsteater), Ilmajoki kommun, Kurikka stad, Taito Etelä-Pohjanmaa ry, Mukula ry, Seinäjoen 4H-yhdistys, Etelä-Pohjanmaan Icehearts ry, Sibelius-akademin/Konstuniversitetet, Mannerheims Barnskyddsförbund rf, föräldraorganisationer, byaföreningar och -gemenskaper
Deltagarantal:	
Konstfostrare	33 konstfostrare
Skolor	40 skolor
Elever	416 (2016–2017), 703 (2017–2018), 600 (2018–2019) elever
Ort/orter	Seinäjoki, Ilmajoki, Kurikka
Projektets längd	2016–2019

Teman för Louhimos klubbar har varit musik, cirkus, bildkonst, drama, handfärdighet, ordkonst, media, dans och kulturarv. Inom de olika konst- och kulturområdena har man genomfört olika variationer och betoningar. Ett bra exempel på detta är olika slag av musikkubbar såsom klubbarna för elever i årskurs 1–2 som innehåller musik- och sånglekar samt musikmotion, klubbar för äldre lågstadielever som betonar bandmusik, klubbar som betonar folkmusik och utnyttjar Näppäri-pedagogik samt musikteknologiklubbar för högstadielever. Olika teman har också kombinerats kreativt till mångkonstnärliga helheter. Bra exempel på detta är klubbarna som förenar drama och cirkus.

I sin verksamhet iakttar Louhimo, liksom de andra medlemmarna i Förbundet för barnkulturcenter i Finland, kriterierna för högklassig barnkultur i kvalitetsguiden för barnkultur. Ett viktigt resultat av Omakerho-verksamheten är verksamhets- och samordningsmodellen som tagits fram på basis av kriterierna i kvalitetsguiden för barnkultur. Verksamhetens kvalitet skapas och upprätthålls förutom genom högklassigt och intressant klubb innehåll även genom omsorgsfull och systematisk samordning. Högklassig verksamhet förutsätter

att goda utgångspunkter och omständigheter skapas från första början, men även aktiv uppföljning av verksamheten och beaktande av de behov som uppstår.

Förutom att samla en styrgrupp som ansvarar för Omakerhos administration ville man även på bredare basis samla ihop klubbaktörer i området. Louhimo bildade ett regionalt samarbetsnätverk för klubbaktörer kring sin egen klubbverksamhet. Genom nätverket har Omakerho en stark koppling till klubbverksamheten som ordnas av undervisningstjänsterna, idrottsaktörerna och tredje sektorn. Med nätverket kan man undvika överlappningar och därtill garantera synergi mellan aktörerna och utnyttja sammantagna konsekvenser som är större än summan av delarna.

Nästan alla klubbar har någon koppling till det lokala kulturutbudet. Landskapsteaterns publikarbetare besökte dramaklubbarna, bildkonstklubbarna besökte en lokal konstnärs ateljé och deltagarna i musikteknologiklubben fick besöka en riktig musikstudio. På det sättet fick deltagarna en konkret koppling mellan klubbens tema och genuin lokal verksamhet. Genom konkreta exempel är det lätt att förstå hur klubbens verksamhet förhåller sig till verkliga yrken.

Bild: Karri Kallio

Till följd av Omakerho-verksamheten har allt fler konstnärer omfattat barnkulturen som ett naturligt sätt att genomföra det konstnärliga innehållet. Genom verksamheten har Louhimo bildat en förteckning över konstfostrare som kan användas för att rekommendera verkliga proffs med djup förståelse för målgruppen barn och unga för samarbetsparterna. Samtidigt har verksamheten bidragit till att göra den musikorienterade barnkulturen ännu mer mångkonstnärlig.

Verksamheten har främjat verksamhetskulturen vid skolorna så att den ännu bättre stöder elevernas hobbyer och skolornas lokaler har använts mångsidigt. Enligt en rektor har klubbverksamheten ökat elevernas aktivitet och multidisciplinära lärande. Omakerhos konstfostrares verksamhet har även varit ett stöd för elever som behöver stöd för lärandet. Den största framgången var att kunna ge en ny hobby åt allt fler barn som inte ännu hade någon hobby.

Omakerho-verksamheten har fått en etablerad plats i det regionala klubbutbudet. Verksamheten har blivit en regional modell som garanterar goda strukturer för fortsatt verksamhet även efter att finansieringen av spetsprojektet upphör. På Louhimos verksamhetsområde har spetsprojektet skapat en plattform som erbjuder en stor grupp barn en möjlighet att delta i kultur och konst. Omakerho ger en möjlighet även för barn och familjer som inte utan vidare skulle söka sig till kulturen.

Parkour för skolelever-projektet

Ansvarspart och samarbetsparter	Suomen Parkour ry (SPY ry) Samarbetsparter SPY:s medlemsorganisationer: Oulun parkour-seura, Kotkan parkourliike, Parkour Akatemia i Helsingfors, Åbo, Kuopio och Jyväskylä, Tempputehdas Pori, Parkourkeskus Helsinki, Parkour Vault Lahti, Xjumpit Lohja, Akrohouse Hämeenlinna, Paimio Parkour, Kuplaparkourkeskus Tampere samt Informationscentret för arkitektur Archinfo, Oranssi ry, Utbildningsstyrelsen, Olympiska kommitténs projekt Lasten Liike, WAU ry
Deltagarantal:	
Konstfostrare	32 parkourledare
Skolor	48 skolor
Elever	8294 elever
Ort/orter	Uleåborg, Tammerfors, Seinäjoki, Ikalas, Nurmo, Miehikkälä, Esbo, Jyväskylä, Helsingfors, Lempäälä, Vanda, Viinijärvi, Liperi, Björneborg, Hangö, Lahtis, Kokemäki, Lojo, Tavastehus, Joensuu, Paimio, Vesilahti, Laukaa, Kempele, Kuopio, Askola
Projektets längd	2016–2019

I parkour kombineras motion, konst, kultur och arkitektur. I parkour försöker man röra sig snabbt och smidigt i den urbana miljön. Man rör sig genom att springa, klättra och hoppa. Rörelsen sker ansvarsfullt och med respekt för omgivningen.

I vårt projekt inför vi en ny gren i skolans verksamhetskultur. Grenen stöder elevernas aktivitet så att de kan utnyttja skolans gård och lokaler mångsidigt även på egen hand. Målet för projektets fortsättning har varit att stärka barns och ungas kreativitet genom att lära dem grunderna för grenen och samtidigt öka deras kunskaper och färdigheter i fråga om konst och det urbana kulturarvet.

På basis av resultaten av undervisnings- och kulturministeriets skolelevsenkät var parkour ett starkt önskemål bland barnen. Projektet har svarat på denna efterfrågan och på riksnivå erbjudit möjligheter att syssla med parkour. I projektet har man inlett parkour-eftermiddagsverksamhet i samarbete med medlemsorganisationer och andra samarbetsparter samt erbjudit möjligheter att pröva på parkour runtom i landet. Målet har varit att rikta försök med grenen i synnerhet till glesbygden där möjligheterna att syssla med parkour är sämre än på orter där det finns lättare tillgång till en parkour-aktör eller aktörer som erbjuder parkour som en del av verksamheten. På eftermiddagsklubbarna och försöksdagarna utnyttjade man skolans lokaler både inne och ute så att eleverna och lärarna fick nya idéer om hur skolans lokaler och redskap kan användas.

Projektet har även haft som mål att utveckla verksamheten på lång sikt och att skapa nätverk med andra aktörer inom barnkultur. Vi har kunnat skapa en helt ny verksamhetsmodell när vi med undervisnings- och kulturministeriets understöd på riksnivå utvidgade föreningens verksamhet till skolvärlden med hjälp av vårt skolteam. I samband med projektets andra läsår prövade man även parkourledarutbildning i kommunerna. Målet var att ordna parkourutbildning för yrkespersoner inom idrotten och på det sättet garantera att kompetensen stannar på orten. Samarbetet och antalet samarbetsparter har ökat för varje projektår.

För vår lilla förening har projektet varit en fin möjlighet att utvidga verksamheten till skolorna. Utan projektfinansiering hade detta inte varit ekonomiskt möjligt. Parkourledarutbildningarna för yrkespersoner inom idrott har fortsatt utanför projektet i form av uppdragsutbildning som en del av SPY:s allmänna verksamhet och de kommer att fortsätta.

Bild: Julius Töyrylä

Projektets viktigaste kvalitativa resultat har varit att barn verkligen njuter av att pröva på och syssla med parkour. De har fått oförglömliga upplevelser av parkour, vilket förhoppningsvis leder till att de fortsätter med hobbyn. I mitten av december 2018 hade rentav 8294 barn fått pröva på parkour, vilket inte annars nödvändigtvis hade varit möjligt.

Försöksdagarna har fått ett utmärkt mottagande och feedbacken har varit enbart positiv från såväl lärare, rektorer som elever. En uppmuntrande miljö där man inte tävlar med varandra och en trevlig aktivitet sporrar även mer passiva elever att pröva på nya saker. Motionsglädjen uppstår genom att man fritt får röra på sig och förverkliga sig själv. I eftermiddagsklubbarna och i samband med försöksdagarna har ledarna lärt ut trygga sätt att öva på, men även visat deltagarna exempel och gett dem frihet att pröva egna sätt och att klara hinder. Parkourens filosofi handlar om att sträva efter att komma över hinder, såväl i parkour som i livet, genom att utveckla sig själv och träna långsiktigt.

Kemiönsaaren Taidekiosk – Kimitoöns Konstkiosk

Ansvarspart och samarbetsparter	Barnkulturcentret Sagalund och Kimitoöns kommun
Deltagarantal:	
Konstfostrare	En konstfostrare
Skolor	Sju skolor
Elever	600 elever
Ort/orter	Kimitoöns kommun
Projektets längd	2018–2020

Konstkiosken är en konstworkshop med låg tröskel som turnerar i kommunens samtliga grundskolor tre förmiddagar i veckan. Varje gång besöker Konstkiosken en grupp eller klass. Därtill ordnar Konstkiosken en öppen workshop under skolans längsta rast. Deltagandet är frivilligt, gratis och öppet för alla.

Konstkioskens mål är att varje barn får och vågar pröva på att göra konst. Det viktiga är inte slutresultatet utan själva processen. I Konstkioskens workshop får man leka, använda fantasin, pröva och misslyckas.

Det viktiga i vårt projekt är att Konstkiosken når alla barn i kommunen. Projektet har möjliggjort ett nytt slags försök som annars inte hade varit möjligt. På grund av de långa avstånden har det varit omöjligt att regelbundet föra konst till alla skolor, men nu får även en skärgårdsskola med åtta elever regelbundet konstnärsbesök! Framöver ska vi föreslå för Kimitoöns kultur- och fritidsavdelnings nämnd att kommunen kunde bilda en 50 % tjänst för barnkultur.

Konstkioskens besök bidrar till fräschare, överraskande och uppiggande skoldagar. I workshoparna ger man inte för mycket anvisningar eller färdiga modeller, utan deltagarna uppmuntras att se saker på sitt eget sätt och att pröva på nytt. Eleverna har engagerat sig i Konstkioskens verksamhet med nyfikenhet och glädje. Det stora deltagarantalet (både flickor och pojkar) tyder på att barnen verkligen upplever att tröskeln att delta i konstverksamheten är låg.

Lärarnas åsikter om verksamheten har varit tudelade, men en klar majoritet av responsen har varit positiv. Den negativa responsen har handlat om att verksamheten inte har varit målinriktad och att den har orsakat en del oreda. I den positiva responsen har man lyft fram att alla elever, och även lärare med fördomar mot konst, har hängett sig åt att skapa konst. Å andra sidan har Konstkioskens verksamhet också gett upphov till goda och intressanta diskussioner om vad det viktiga är – slutresultatet eller själva processen!

Det är besvärligt att ordna verksamheten under korta raster, och ur arrangörens synvinkel vore det bästa en hel skoldag som skulle ge mera tid för en öppen workshop. Vi är ändå nöjda med den blygsamma omfattningen, som kan ha en mycket större inverkan och betydelse för barnens liv på längre sikt – det kan väcka intresse, nyfikenhet och en vilja att göra mera. Verksamhetsledaren har dock en avgörande roll. Vi har haft den stora glädjen och turen att få en ledare som förstår att vi inte vill lära barnen nya konstformer, utan få dem att definiera konsten själva. Vår ledare är helt fördomsfri, kastar sig in i vad som helst, kan engagera barn och ha roligt. Genom sitt eget engagemang har hon också gjort barnen ivriga.

Konstkarusellen

Ansvarspart och samarbetsparter	Kuopio stad Samarbetsparter Kuopion Taideopisto, Kuopion Tanssistudio, Musiikkikoulu Kantele samt Kuvataidekoulu Väräkäs och Käsityökoulu Taituri som leds av Kuopio stads medborgarinstitut.
Deltagarantal:	
Konstfostrare	6–8 konstfostrare per år
Skolor	6–10 skolor per år
Elever	90–130 elever per år
Ort/orter	Kuopio
Projektets längd	2016–2019

Konstkarusellen är ett samarbetsprojekt för Kuopio stads läroanstalter för grundläggande konstundervisning. Syftet med projektet är att erbjuda eleverna i årskurs två möjlighet att bekanta sig med konst som hobby i form av avgiftsfri hobbyverksamhet som äger rum i skolorna och samtidigt öka kännedomen om den grundläggande konstundervisningen och öka intresset för konst som hobby i Kuopio. Vid Kuopio stads läroanstalter i grundläggande konstundervisning ges undervisning på fem konstområden: musik, dans, scenkonst, bildkonst och hantverk/slöjd.

Skolorna som deltog i Konstkarusellen utvaldes enligt hur aktivt eleverna besvarat undervisnings- och kulturministeriets elevenkät. Skolorna ligger långt från stadens centrum, där konsthobbyverksamheten oftast finns.

Som målgrupp valdes elever i årskurs två som haft begränsade möjligheter att delta i eftermiddagsverksamhet. Om det fanns fler som ville delta än vi kunde ta med i grupperna, gjordes valet i samråd med lärarna i klass två så att barn som ännu inte hade hittat någon hobby de tyckte om prioriterades högst. Målet var att också på så vis genomföra idén bakom vårt projekt: varje barn ska få en hobby.

Samarbetet med skolorna löpte i regel bra. Viss mån önskades bättre kontakt mellan handeldarna inom Konstkarusellen och lärarna i de olika konstgrenarna också under läsårets gång. Dels önskade sig skolorna att Konstkarusellens innehåll anpassats mer till teman inom skolarbetet, men samtidigt ansåg många att det var bra att innehållet i perioderna växlade helt oberoende av innehållet i skolans konstundervisning. Vi har också fått positiv respons från lärare på att man hinner sätta sig in i olika konstområden lite mer på djupet under Konstkarusellen än vad som är fallet inom ramen för de knappa timresurserna inom den grundläggande utbildningen medger.

Responsen från eleverna som deltog i Konstkarusellen och deras vårdnadshavare har varit mycket positivt; särskilt har vi fått beröm för att verksamheten är mångsidig, avgiftsfri och att den ägt rum i skolans lokaler strax efter skoldagens slut. En kille som till en början förhållit sig skeptiskt till att delta i Konstkarusellen sade efteråt till sin mamma: "Vad synd att det bara är för tvåorna".

Bild: Vicente Serra.

Enligt dem som varit med om att genomföra Konstkarusellen har det varit givande och omväxlande jämfört med den vanliga undervisningsrutinen. Att ordna verksamhet för varierande grupper och att anpassa verksamheten till olika skolmiljöer har utmanat handledarna att utveckla sitt sätt att arbeta och att modifiera innehållet i Konstkarusellen. De utvalda skolorna har redan vant sig vid att Konstkarusellen fortsätter och har på förhand reserverat olika slags utrymmen för den för hela läsåret. I den nya läroplanen för grundläggande konstundervisning betonas samarbetet med närsamhället.

Förhoppningsvis kan erfarenheterna av projektet utnyttjas också längre fram. Samarbetet kring Konstkarusellen mellan de fem läroanstalterna inom den grundläggande konstundervisningen har gjort skolornas hobbyverksamhet mångsidigare, och är något ingen enskild aktör skulle kunna bjuda på.

Den största behållningen är säkert att över 300 barn i Kuopio fått en inblick i olika konstområden och de världar de utgör. De ”smakbitar” som Konstkarusellen bjudit på har redan fått nya barn att ta del av den grundläggande konstundervisningen, och det kan också hända att det att eleverna i åk 2 fått bekanta sig med olika konstgrenar har resulterat i flera ansökningar till undervisning med betoning på konstämnen inom den grundläggande utbildningen från åk 3.

Spetsprojektet Taito Plussa (Färdigheter Plus)

Ansvarspart och samarbetsparter	Förbundet för hemslojd och konsthantverk Taito rf (Taitoförbundet) samt dess lokala föreningar Taito Keski-Suomi ry, Taito Pirkanmaa ry, Taito Itä-Suomi ry, Taito Etelä-Pohjanmaa ry, Taito Etelä-Suomi ry, Nylands Hantverk rf, Taito Satakunta ry, Taito Varsinais-Suomi ry och Taito Pohjois-Pohjanmaa ry
Deltagarantal:	
Konstfostrare	20 konstfostrare
Skolor	45 skolor
Elever	834 elever
Ort/orter	Saarijärvi, Kannonkoski, Juupajoki, Tavastkyro, Tottijärvi, Valkeakoski, Pälkäne, Kolho, Kuopio, Nurmijärvi, Mäntsälä, Björneborg, Parikkala, Luumäki, Helsingfors, Isojoki, Karijoki, Laihia, Kuusamo, Uleåborg, Reso, Nådendal
Projekttid	2017–2018 Fortsatt projekt Taito Plussa 2 2018–2019

Syftet med spetsprojektet Taito Plussa (Färdigheter Plus) är att förbättra tillgången till hantverk, konst och kultur samt låta eleverna bekanta sig med det lokala kulturarvet på hobbytimmar som ordnas i skolan. Syftet är att öka tillgången till hantverk, konst och kultur samt att ge barn och unga möjligheter att utöva hantverk, design och använda sig av teknik som hobby som en del av vårt gemensamma kulturarv och den lokala kulturen i sin egen skola. Inom ramen för projektet genomförs olika projekt på lokalplanet med beaktande av det egna regionala kulturarvet.

Projektet Taito Plussa genomfördes veckovis lokalt enligt en separat verksamhetsplan för varje skola. Eleverna handledes att uttrycka sig själva på ett mångsidigt sätt genom tema-arbete på olika delområden inom hantverk. Vi bekantade oss med den finska kulturen, kulturarvet, årtiderna, festtraditioner, näromgivningen och naturen. Projektet gav bland annat upphov till olika berättelser, produkter, iscensättningar och dräkter.

Berättelserna lever och visualiserades på olika forum. De fick visuellt uttryck bland annat i form av utställningar, fester, miljökonst och på sociala medier, vilket skedde i samarbete med olika kulturinstitutioner samt elever, föräldrar och skolor.

Projektet möjliggjorde att ett maximalt antal barn och unga fick tillgång till en högklassig handarbets-, design- och teknologiundervisning som ett komplement till skolans fostran i slöjd, konst och kultur. Målet är att skapa en verksamhetsmodell för hobbyer som ska ge barnen kontinuitet i utövandet av handarbete som en del av skoldagen eller genast efter skoldagens slut. Projektet stärkte i enlighet med läroplanen för den grundläggande utbildningen samarbetet och interaktionen mellan skolan och yrkespersoner inom konst, kompetenta lärare och yrkeskunniga handledare. Barnen och de unga fick själva påverka hobbytimmarnas innehåll, vilket bidrog till deras delaktighet och samhörighet samt jämlikhet och skapandet av en hållbar framtid och välfärd även ur en mångkulturell synpunkt.

Antalet deltagare som hoppade av projektet var extremt litet. På basis av responsen från elever och föräldrar var det främsta skälet till att vilja delta i verksamheten en särskild iver att få ägna sig åt hantverk. Det handlade alltså inte om att de på måfå valde en hobby, vilken som helst. Förhoppningen om en fortsättning på projektet förverkligades i form av fortsättningsprojektet Taito Plussa 2 under läsåret 2018–2019.

PopUp Sibbo

Ansvarspart och samarbetsparter

Sibbo kommuns utbildningstjänster
Samarbetsparter Lilla Villan, Sibbo kommuns kultur- och idrottstjänster, Liikuntakeskus PompiT, Parkour Helsinki, Borgå konstskola, Suomen tiedekoulu, Keravan Tanssiopisto samt olika aktörer inom kultur och idrott på lokalplanet.

Deltagarantal:

Konstfostrare	23 konstfostrare
Skolor	Klubbverksamhet vid nio skolor, och för alla år sammanlagt 15 skolor
Elever	I klubbverksamheten deltog 200 elever under våren 2019, för alla projektperioder sammanlagt 1200 elever

Ort/orter

Sibbo

Projekttid

2016–2019

Genom fortsättningsprojektet eftersträvar vi att etablera och utveckla hobbyverksamheten som inletts läsåren 2016–2018. Målet är att skapa en fungerande modell med vars hjälp vi kan öka möjligheterna att ha konst och kultur som hobbyer för eleverna inom den grundläggande utbildningen. I samråd med kommunens kultur- och konstaktörer eftersträvar vi att bygga upp ett mer systematiskt och planmässigt samarbete. Ett viktigt mål är att utveckla verksamheten så att de elever som för närvarande inte deltar i någon hobby alls som ordnas av en skola eller annan hobbyarrangör skulle hitta en hobby de gillar.

Ett annat viktigt mål är att skaffa fram hobbytimmar för eleverna i byskolorna. Många barn och unga i Sibbo bor långt från platserna där hobbyverksamheten äger rum. Genom Pop-Up-klubbar som ordnas direkt efter skoldagen eftersträvar vi att erbjuda hobbyverksamhet enkelt och förmånligt. På så vis får barnen i Sibbo pröva på olika hobbyalternativ i sin egen skola eller i en skola som finns i närheten av den.

Vi ordnar Pop-Up-klubbarna strax efter skoldagens slut i så många skolor som möjligt och med så mångsidigt utbud som möjligt. Under vårterminen 2019 ordnade vi klubbar i arkitektur, film, bildkonst, vetenskap, kodning, golf, dans och parkour. Genom samarbetet får skolorna kontakt med klubbverksamma och kan i fortsättningen ordna klubbverksamhet tillsammans med dem.

Utöver klubbarna har vi planerat och tillsammans med lokala kultur- och konstaktörer genomfört mer omfattande helheter som är bundna till skolans läsårsplanering och som stöder de temahelheter som ska genomföras i skolorna. Till exempel deltar alla fjärdeklassister i Sibbo i projektet Topelius nu, där det ingår en opera-aktig föreställning och verkstäder både före och efter föreställningen. Genom kulturevenemang som berör hela årsklassen vill vi försäkra oss om att alla sibboelever i en viss ålder får vara med i kultur- och idrottsverksamhet. Inom kommunen finns en vilja att skapa detta slags evenemang.

För att uppnå vårt mål har Sibbo utbildningstjänster skapat en kultur- och idrottskalender som mångsidigt presenterar olika kulturevenemang och -aktörer. Det handlar om evenemang för eleverna i en viss årsklass/i vissa årsklasser, och avsikten är att alla barn och unga i Sibbo ska vara jämlika i fråga om kulturfostran oavsett var i kommunen de bor och går i skola. Utöver kultur- och idrottskalendern eftersträvar vi att fortsätta klubbverksamheten genom att kombinera spetsprojektet med den klubbverksamhet som finansieras av Utbildningsstyrelsen och som erbjuder eleverna klubbar av de mest efterfrågade slagen.

Anordnande av hobbytimmar vid skolorna inom Joensuu samt Kaikki harrastaa (Alla utövar en hobby)

Ansvarspart och samarbetsparter	Barnkulturcentret i Joensuu (Joensuu stad), 2016–2017 och 2018–2019 Kontiolahti och Rääkkylä kommuner deltog i genomförandet 2018–2019 Samarbetsparter stadens och kommunernas utbildningstjänster/ utbildningsväsende, Osuuskunta Hurma, Kuopion tanssistudio, Sanaratas, Kulttuuritalo Louhi och enskilda konstnärer
Deltagarantal:	
Konstfostrare	23 konstfostrare
Skolor	14 skolor
Elever	640 barn och unga
Ort/orter	Joensuu, Kontiolahti, Rääkkylä
Projekttid	2016–2017, 2018–2019

Målet med hobbytimmarna Kaikki harrastaa (Alla har en hobby) är att utöka hobbymöjligheterna i skolor som inte har någon hobbyverksamhet alls eller väldigt lite i den vägen att erbjuda, och särskilt på landsbygden. Därtill eftersträvar vi att utöka möjligheterna att ha konst som hobby i Norra Karelen. I projektet som inleddes 2018 har ingått specialgrupper från två skolor. Verksamheten har varit särskilt betydelsefull när det gäller att skapa jämlik tillgänglighet för eleverna.

Den viktigaste behållningen har varit att ordna hobbytimmar och utöka hobbymöjligheterna inom Norra Karelen. För barnen har det inneburit att de getts möjligheter att föra fram sitt kunnande bland annat på skolans fester, medan skolorna å sin sida fått nya samarbetsnätverk. I egenskap av arrangör har Nätverket för barnkultur i Norra Karelen skapat kontakter med konstnärer i trakten och dessutom kommit i kontakt med skolvardagen "på nära håll". Samarbetet med skolorna har intensifierats genom arrangemangen kring hobbytimmarna. Samtidigt har vi fått mer kunskap om de lokala särdragen i regionen som påverkar samarbetet.

Tillsammans med Osuuskunta Hurma utarbetade vi en verksamhetsmodell för klubbverksamhet på flera konstområden. Erfarenheten utnyttjades också i det senare projektet där vi använt oss av konstnärer som arbetar parvis.

Klubbarna för flera konstområden där konstnärer från olika grenar förenar sitt kunnande fungerar bra i små skolor. Barnen får en inblick i olika konstområden, och det kan hända att en ensidig verksamhet inte hade fått så många deltagare. Också konstnärerna har lättare att förbinda sig om genomförandet sker periodvis, särskilt då klubbverksamheten ordnades långt ute på landsbygden där avstånden är långa. Arbetet krävde samverkan och gemensam planering för konstnärernas del.

Konsthobbyer alldeles i närheten

Ansvarspart och samarbetsparter	Kulturcentret ARX för barn och unga inom Tavastehus stad Samarbetsparter Janakkala och Hattula kommuner samt Riihimäki stad
Deltagarantal:	
Konstfostrare	Konstfostrare och professionella på konstområdet 7, (2016–2017), 17 (2017–2018), 8 (2018–2019)
Skolor	Skolor 25 (2016–2017), 51 (2017–2018). Åren 2018–2019 har verksamheten ordnats i 33 skolor och sex ungdomsgårdar.
Elever	516 (2016), 736 (2017), 644 (2018) elever i veckan
Ort/orter	Tavastehus
Projekttid	2016–2019

Projektet Konsthobbyer alldeles i närheten hade under sin andra säsong etablerat verksamheten fyra olika slags verksamheter. Kärnverksamheten utgörs av hobbygrupperna som börjar på eftermiddagen, strax efter skoldagens slut. Utöver dem kan man utöva konst på morgnarna före skoldagens början, inom ramen för Konstmorgnarna, i Konstki-osken under de långa rasterna mitt på dagen och i de öppna Konstumsverkstäderna med låg tröskel som öppnar tidigt på kvällen i ungdomsgårdarna. Vi är nu inne på projektets tredje säsong, och använder oss av samma beprövade och fungerande sätt att erbjuda hobbyverksamhet samt nå ut till barn och ungdomar, samtidigt som vi vidareutvecklar dem. Tanken är att verksamheten ska bli fortgående.

Det viktigaste målet är att sänka tröskeln till att delta i kulturverksamhet som hobby genom att erbjuda hobbyer som närservice i skolans egna utrymmen. En del grupper har tyngdpunkten på traditionella favorithobbyer, men vi har också skapat nya hobbyhelheter samt kombinerat till exempel konst och idrott i form av parkour eller kreativ dans. Under 2018–2019 har fokus särskilt handlat om att engagera eleverna i åk 7–9.

Konst utövas så mångsidigt som möjligt inom projektet. Inom bildkonst tecknar, målar, modellerar och skulpterar barnen. I mediegruppen får deltagarna skapa klädesplagg och accessoarer. Det handlar till exempel om att skapa gestalter och miljöer genom att teckna och modellera samt fotografera animationer av dem. Utöver att lära sig tekniken är det viktigt att alla i gruppen får förverkliga sig själv och använda sin kreativitet. Inom design planerar deltagarna allt från skor och robotar till miniatyrmodeller.

Genom att barn och unga deltar i hobbyverksamhet i skolans utrymmen eller på ungdomsgården ökar deras delaktighet och minskar de regionala och socioekonomiska klyftorna gällande tillgängligheten för olika kulturhobbyn. Det är viktigt att det till följd av projektet också är möjligt att ha en konsthobby även annanstans än i centrumområden. Barn har också kunnat ha kultur som en hobby även om föräldrarna inte haft kultur som hobby särskilt ofta eller ens möjligheter att skjutsa sitt barn till en fritidsverksamhet i stadens centrum.

Bild: Erika Aalto.

Enligt frielevsuppgifterna för 2017–2018 har verksamheten nått väl ut till familjer med låga inkomster. I avgiftsbelagd hobbyverksamhet deltog 522 barn och unga under den pågående säsongen, varav 113 deltog på avgiftsfria frielevplatser. Varje vecka deltog dessutom ca 214 barn och unga i de avgiftsfria Konstkioskerna och Konstrum-verksamheten för högstadieelever. De deltagaravgifter som var i bruk har endast varit nominella.

Inom projektet främjas också integreringen av barn och unga med invandrarbakgrund och deras deltagande i hobbyverksamheten. Tillgängligheten har främjats genom att tvåspråkiga barn fått förverkliga sig själva i engelskspråkiga bildkonstgrupper, i bildkonstgruppen Finland-Arabien och i svenskspråkiga mediakonstkiosker. Ryskspråkiga barn har fått undervisning i parkourens mysterier.

En kulturklockare till varje skola (Kulttuurilukkari joka kouluun)

Ansvarspart och samarbetsparter	Lahtis stads kulturtjänster, Barnkulturcentret Efekti
Deltagarantal:	
Konstfostrare	6–7 konstnärer eller konstnärsgupper per år
Skolor	20–24 skolor per år
Elever	223 (2016–2017), 296 (2017–2018), 405 (2018–2019) elever
Ort/orter	Lahtis
Projekttid	2016–2019

Projekt målet är att göra kulturen till en del av barnens vardag, öka barns och ungdomars kreativitet samt att göra konsten och kulturen tillgängligare. Målet med spetsprojekt är att öka samarbetet mellan aktörer inom barnkultur och grundläggande konstundervisning och aktörer inom skolor och småbarnspedagogik. Barns och ungas möjligheter att ägna sig åt konst och kultur som hobby i skolans lokaler utökas.

Projektet har utökat klubbverksamheten med betoning på kultur i skolorna och gett barnen möjligheter att delta i avgiftsfri klubbverksamhet. Därtill har det gett oss möjligheter att utveckla olika metoder och våra egna arbetssätt. Verksamheten utvecklades mycket under läsåret 2017–2018 med utgångspunkt i erfarenheterna från det första året, och utvecklingsarbetet fortgår alltså.

Projektet har gett hundratals barn möjligheter till en trevlig, långvarig och avgiftsfri hobby i deras egen skola eller i närheten av den. Vi vill gärna fortsätta projektet i en eller annan form också framöver.

Innovativt innehåll

Undersök det gamla, förundra dig över det nya – Aboa Vetus & Ars Novas konstklubb för barn och unga

Ansvarspart och samarbetsparter	Aboa Vetus & Ars Nova-museet Samarbetspart Puolala skola (Åbo stad)
Deltagarantal:	
Konstfostrare	12 ledare/konst- och kulturarvsfostrare
Skolor	En skola
Elever	51 elever
Ort/orter	Åbo
Projekttid	2016–2019

Under projektets tid har man ordnat arkeologi- och konstklubbsverksamhet för lågstadiееlever vid Aboa Vetus & Ars Nova-museet. Klubben har ordnats en gång i veckan och man har bekantat sig med arkeologi, historia och konst utgående från museets innehåll. Deltagarna har bland annat besökt arkeologiska objekt, studerat arkeologiska fynd och även själva fått delta i utgrävningar. Vid sidan av arkeologi har deltagarna bekantat sig med mångsidiga utställningar med nutidskonst och gjort olika konst- och hantverksarbeten med inspiration från dessa. I samband med projektet har museet visat tre utställningar som presenterar deltagarnas arbeten.

Arkeologi och nutidskonst är områden som inte ännu i större utsträckning erbjuds som eftermiddagsverksamhet för skolelever. I klubben har man utgående från Aboa Vetus & Ars Novas samlingar och kompetens kunnat erbjuda alldeles unika pedagogiska helheter som i enlighet med museets princip för kulturarvsfostran har utgått från att ge barnen genuina upplevelser. Barnen har fått träffa riktiga arkeologer och hantera verkliga arkeologiska fynd. Utställningarna med nutidskonst har man närmast sig genom förundran och man har gett plats för barnens egna åsikter och kreativitet.

Höjdpunkten för varje vårtermin har varit klubbens utställningar som har visats i museets galleri. Genom utställningarna har klubbens verksamhet presenterats för de övriga museibesökarna. För barnen har det varit viktigt och värdefullt att de egna arbetena har visats på museet.

Bild: Jari Nieminen.

Många av workshopmetoderna som tagits fram i klubben är sådana som man redan tidigare har använt exempelvis i sommarskolor för barn som ordnats av museet eller i projekt som genomförts med skolor. Utgångspunkten har varit att arkeologin inte separat behöver "anpassas" för barn! Autenticitet, sakkunskap och informationens komplexitet är saker som även intresserar barn. Det samma gäller även nutidskonsten: riktiga konstverk har använts för att öva att tala om konst, att bilda en egen åsikt och olika sätt att betrakta konst. Man har inte heller undvikit svåra teman i nutidskonsten, utan man har närmat sig dem med barnen genom aktivitet och egna konstverk. Naturligtvis möjliggör vårt museum även att arkeologi och nutidskonst kombineras på ett unikt sätt. Denna resurs har även utnyttjats i projektverksamheten: till exempel har man studerat arkeologiska fynd och gjort egen konst på basis av dem.

I slutet av året har vi alltid ordnat en julfest för arkeologi- och konstklubben dit även deltagarnas familjer har varit inbjudna. Då har deltagarna själva fått fungera som sakkunniga och guida sina familjer i museets utställningar.

I projektet har det uppstått nya sätt att behandla arkeologi och nutidskonst som lämpar sig för barn och som även framöver kan användas i museiverksamheten som ordnas med

barn. Målet för Aboa Vetus & Ars Novas museifostransverksamhet är en livslång kultur-, kulturmiljö- och konstfostran som bygger kring det innehåll som museet erbjuder. Museifostransverksamheten är även i fortsättningen en viktig del av museets verksamhet.

Projektets viktigaste resultat är ändå de nöjda deltagarna. I slutet av varje termin har man samlat in respons från deltagarna och den har alltid varit god. Den bästa responsen är att en del av barnen har varit med i klubben hela tiden, i två och ett halvt år! Barn fascinerar av arkeologi. Arkeologin erbjuder fina, konkreta sätt att gestalta det förflutna. Genom egna aktiviteter och med hjälp av mångsidiga material är det lätt att närma sig även nutidskonsten med barn. Genom uppgifterna i klubben har man uppmuntrat barnens kreativitet, självförtroende och nyfikenhet. Målet är att det intresse för historia och konst som klubben har gett upphov till ska fortsätta in i vuxen ålder. För museets del har det finaste varit att se hur barnen snabbt har känt sig hemma på museet. Museet har blivit en bekant plats dit det är lätt att komma.

Arkitekturklubbar 2016–19

Ansvarspart och samarbetsparter

Arkkitehtuurikeskus ry, Informationscentret för arkitektur Archinfo
Samarbetsparter Pohjois-Suomen arkkitehdit SAFA, Oulu-opisto, Oulun parkour-seura, Seinäjoki stads kultur-, musei- och ungdomstjänster, Arkkitehtuurihuone Buenaventura, Jolma arkkitehdit, Bryggmanstiftelsen, Suomen Parkour ry, Alvar Aalto-museet, Nystads stad

Deltagarantal:

Konstfostrare	13 arkitekturfostrare
Skolor	14 skolor
Elever	I verksamheten har deltagit ca etthundra elever per år, presentationsworkshoparna och marknadsföringen har omfattat ca tusen elever per år.

Ort/orter

Uleåborg, Seinäjoki, Tammerfors, Åbo, Nystad, Helsingfors, Jyväskylä

Projekttid

2016–2019

Arkitekturen har en central roll i byggandet av en hållbar framtid. Med arkitekturfostran kan man stärka barns och ungas lokala identitet, förmåga att läsa omgivningen, kreativa problemlösningsförmåga samt upplevelse av delaktighet och förmåga att påverka den byggda miljöns framtid.

Inom spetsprojektet har Informationscentret för arkitektur haft som mål att öka samverkan och samarbetet mellan regionala aktörer inom barnkultur, fostran och arkitektur, att utvidga det riksomfattande nätverket inom arkitekturfostran, att stärka arkitekturfostran som en del av barnkulturen på områden där det inte ännu finns grundläggande konstundervisning i arkitektur eller annan etablerad verksamhet, att vidareutveckla tvärkonstnärliga metoder tillsammans med barn och unga samt att skapa klubbhelheter med olika betoningar som lämpar sig för låg- och högstadier. Med klubbarna har man samtidigt stött

mål som gäller stärkandet av skolornas kulturkompetens, multidisciplinära lärandehelheter samt utvidgande av lärandemiljöerna.

Med sitt klubbprojekt har Archinfo ökat tillgängligheten i fråga om arkitekturfostran och stärkt nätverket av aktörer på riksnivå. Centret har lyckats etablera verksamheten i synnerhet i Seinäjoki och Tammerfors. I bägge städer har man fäst speciell uppmärksamhet vid skapandet av omfattande innehålls- och tipspaket med tanke på framtiden.

Bild: Mia Kellberg-Hakala.

I Archinfos klubbar har både låg- och högstadiel elever sysslat med arkitektur med hjälp av mångsidiga och tvärkonstnärliga metoder. I klubbarna har man utforskat den byggda miljön genom att röra sig i den och observera med alla sinnen. Man har dokumenterat intressanta fenomen i miljön genom att fotografera och filma, gjort virtuella resor till byggda miljöer i olika kulturer och skapat fantasifulla föremål, utrymmen, hus och städer genom

att rita eller måla och i miniatyr eller i skalan 1:1. Som bäst har eleverna fått omforma den befintliga miljön så att den blir gladare både för dem själva och för alla stadsbor: i Seinäjoki fick deltagarna rusta upp parkmiljön genom att dekorera bänkar och med miljökonst.

I arkitekturklubbarna samarbetade man också med Suomen Parkour ry i Jyväskylä, Uleåborg, Seinäjoki och Helsingfors. Olika metoder togs fram för samarbetet: en del klubbar ordnades tillsammans, medan andra besökte varandras träffar. I parkour och arkitektur möts observerandet av omgivningen och rörelsen i den urbana miljön på intressanta sätt. Upplevelser från olika orter kan tillsammans skapa en fin, gemensam klubbhelhet.

För eleverna har arkitekturklubbarnas multidisciplinära arbetssätt och lärandet genom planering visat sig vara utmärkta och meningsfulla metoder att lära sig kreativa färdigheter och att bekanta sig med fenomen i den byggda miljön. Högstadiel elever motiveras i synnerhet av ny teknik och ett intresse för arkitektur, och då har klubbinnehållet fokuserat på lärande genom planering. Lågstadiel elever är motiverade i synnerhet av lek- och upplevelseinriktat arbete med väldigt olika teman. Tvärkonstnärligheten fungerade bra exempelvis i Seinäjoki, där utforskandet av arkitektur och byggandet av modeller under en sammankomst kunde förenas med till exempel musik och måleri eller ordkonst och formgivning. På båda skolestadierna har man på ett bra sätt lyckats få in även arkitektens grunder och teori.

Arkitekturen som ett vardagligt fenomen och som utrymmes- och platsbunden konst är en väsentlig del av vår kultur. Den kan studeras ur gårdagens, dagens och morgondagens synvinkel. I klubbarna har kulturkännedomen ökat nästan av sig själv tack vare arbetet med olika fenomen.

Historieklubar 2016–2019

Ansvarspart och samarbetsparter	Föreningen för kulturarvsfostran i Finland, skolor och museer på orterna med klubbverksamhet
Deltagarantal:	
Konsfostrare	12 ledare/kulturarvsfostrare
Skolor	11 skolor/museer
Elever	150 unga
Ort/orter	Lojo, Tammerfors, Kajana, Raumo, Åbo, Joensuu, Jyväskylä, Helsingfors, Viridis, Lammi, Köpenhamn
Projekttid	2016–2019

Syftet med historieklubbarna är att stärka deltagarnas kulturella kunnande och delaktighet samt främja tillgodoseendet av deras kulturella rättigheter. Klubbarna stöder de ungas uppväxt och utveckling till aktörer med inflytande i närsamhället, hela samhället och i världen i

stort. Klubbarna har möjliggjort för unga att uppleva delaktighet och stärkt deras kunnande och sakkunskap när det gäller att utveckla och definiera kulturarv. Via klubbarna har deltagarnas kunskaper i historia och kännedom om traditioner samt kulturella läskunnighet ökat. Innehållet i klubbverksamheten grundar sig på kulturellt hållbara värderingar.

Bild: Kati Nurmi.

Klubbarna har utvecklats och administrerats av Föreningen för kulturarvsfostran i Finland. Klubbledarna har varit professionella inom museibranschen eller historiestuderande i slutskedet av studierna. En del klubbar har dragits av en historielärare. Ledarna utvecklar aktivt klubbverksamheten, och innehållet i och verksamhetsplanen för varje klubb är olika och liknar såväl ungdomarna som ledarna.

Deltagarna har också fått ta del av den aktiva projektverksamheten. En del klubbar har varit med i projektet Mobila ruttor till kulturarv inom ramen för det Europeiska temat för kulturarv och utarbetade en mobil rutt tillsammans med det lokala museet.

Andra klubbar har deltagit i projektet Heritage Hubs, där man undersöker det egna kulturarvet och delar det med spanska och serbiska skolelever. Tanken bakom projektet är att välja en egen form av kulturarv, dela den med andra och uppleva hur ens eget kulturarv utformas i händerna på andra. Projektet finansieras av Kreativa Europa -programmet.

I Lojo valde deltagarna i historieklubben ut mölkky och örffilar som viktiga kulturarv. De gjorde videon om dem som de delade med eleverna i den spanska staden Nájera. Senare reste klubben till Spanien för att se hur spanjorernas mölkky och örffilar såg ut. Inför de spanska elevernas svarsvisit övar klubben in en traditionell dans från Rioja och bekantar sig med det regionala köket i Rioja. Vi tror att eleverna i slutet av projektet kommer att inse att det bland de kulturarv som valts ut finns starka rötter som binder samman vårt europeiska kulturarv, och att det sist och slutligen finns mer som förenar än som skiljer oss åt inom vår världsdel.

Historieklubbarna har väckt de ungas intresse för vårt eget kulturarv och för historia. Klubbverksamheten kan eventuellt bidra till känslor av tillhörighet och till integreringen av invandrare.

Skogskultur till skolorna

Ansvarspart och samarbetsparter	Pieksämäki stad, kulturväsendet Samarbetspart Pieksämäen Seutuopiston Kuvataidekoulu
Deltagarantal:	
Elever	1450 elever
Ort/orter	Pieksämäki
Projekttid	2018–2019

Projektet skogskultur till skolorna för ut eleverna i den grundläggande utbildningen i Pieksämäki i naturen med hjälp av olika aktiviteter och under professionell ledning. Projektet utnyttjar både de vidsträckta naturlederna inom Vedenjakaja samt skolornas närmiljöer. Målet är att barnen ska få bekanta sig med det lokala kulturlandskapet och njuta av att röra sig i naturen samt göra konst med hjälp av naturmaterial. Via projektet ges alla jämlika möjligheter att delta i ledd verksamhet.

Barnen, de unga och lärarna lär sig att utnyttja närmiljön på ett mångsidigare och modigare sätt och bekantar sig med lederna som ingår i Vedenjakaja. Dessutom får deltagarna naturupplevelser och mod att röra sig i naturen medan de bekantar sig med hembygdens historia.

Naturen och naturmaterialen samlas in och torkas, och av dem tillverkas olika bruks- och prydnadsföremål samt skapas konst. Eleverna får också delta i naturparkour i näromgivningen under sakkunniga ledares handledning. Projektet ger barnen en upplevelse av naturens mångfald på ett sätt som förenar konst och motion. Därtill ökar deras kunskap om närmiljön och den immateriella skogskulturen skapar välbefinnande som bidrar till elevernas ork. Också att vara tyst och stilla i naturen är en viktig upplevelse mitt i allt brus som omger oss.

Bild: Anna Mattila.

Projektet ger också de eleverna inom den grundläggande utbildningen som går i skolan i stan möjlighet att röra sig i naturen och ökar deras allmänna naturkunskap. Med hjälp av professionella handledare får också lärarna tips och idéer om hur man kan utnyttja naturen i undervisningen. Därigenom beaktas de ämnesöverskridande inlärningshelheterna i den nya läroplanen, som stöder barnens och de ungas holistiska lärande.

I fortsättningen kommer lärarna att kunna utnyttja naturlederna och de möjligheter digitaliseringen erbjuder i sin undervisning. Under vår första brainstorming fick vi höra av lärarna att en del av dem redan nu har planerat ett skogstema för sin egen klass eller skola. På så vis stöder projektet en idé som kommit från lärarna själva om att utnyttja naturen i elevernas lärande.

Läskunnighet och museala grejor 1, 2 & 3

Ansvarspart och samarbetsparter	Stiftelsen för Finlands bokinstitut: Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi och Sastamala regionmuseum
Deltagarantal:	
Konstföreläsare	En konstföreläsare i huvudsyssla, gästade professionella på konstens område
Skolor	Sju (2016), nio (2017) och åtta (2018) skolor
Elever	531 elever
Ort/orter	Sastamala
Projekttid	2016–2019

Inom projekten Läskunnighet och museala grejor ordnades varje vecka kurser i lågstadierna i Sastamala. Målet med klubbarna var att ge en mångsidig kulturarvs- och litteraturfostran, utveckla elevernas multilitteracitet och stärka deras kreativitet. Alla tre projekt innehöll utforskande av historia och museiföremål, läsning och skrivning, bildkonst, foto-grafering, pyssel och idrott och motion.

Varje projekt hade egna årsvisa teman: under det första projektåret ordkonst, under det andra historia och under det tredje cirkus. Vi närmade oss dem från många olika konstområden, och till exempel betoningen av den historiska aspekten omfattade flera olika teman.

Ett exempel på en tematisk infallsvinkel är en helhet kring Vattenkvarnens historia, som vi dök ner i under tre klubbträffar. Under den första träffen handlade det om vårt kulturarv, och klubbmedlemmarna utforskade en miniatyrmodell av Rosila kvarn som uppfördes i Sastamala år 1820 och ingår i regionmuseets samlingar. Medlemmarna funderade på vad den använts till och hur den varit i bruk och på livet på den tiden man lärde sig tygla vattenkraft som energikälla. Temat för den andra träffen var litteratur och hantverk. Medlemmarna i klubben utforskade först Mauri Kunnas Hundbacka-bok där Kille leker med ett vattenhjul. Sedan gjorde de sina egna vattenhjul. Temat för den tredje gången var motion och fotografi. Medlemmarna förde sina vattenhjul till bäcken och fotade samtidigt dem och vårens ankomst.

Projekten gav barnen välgång för att ha konst som hobby och en bas för livslångt lärande. Hobbyklubbarna bjöd barnen på mångsidiga kulturupplevelser och stärkte deras egna personliga uttryck. De fick spännande smakprov på till exempel litteratur, bildkonst, idrott och sitt eget kulturarv. Träffarna hade olika teman, så varje barn gavs möjlighet att hitta sina styrkor och nya intressen.

Under projektets gång utvecklades barnens förmåga att förstå och att själva skapa texter och bilder. Dessutom växte deras självförtroende och motivation i och med att de fick påverka hobbytimmarnas innehåll samt skapa utställningar och föreställningar för skolor, bibliotek och museer. Barnen var stolta över att deras klubb fick mångsidig publicitet i pressen, radion och på museernas sociala medier.

Att projektet fortsatte hade stor betydelse för enskilda barn och skolor. En del elever fortsatte med hobbyn de önskat sig flera år i rad. På så vis förbättrade projekten tillgängligheten för konst och kultur och jämlika möjligheter att ha en hobby för barn och unga i Sastamala stad, som är Birkalands till arealen största kommun och, om man räknar bort havsområdena, upp till dubbelt så stor som huvudstadsregionen. Dessutom finns det väldigt sparsamt med allmänna transporter i staden, vilket är ett hinder för hobbyverksamheten för barn och unga.

Bild: Pama Alavilo.

Ett viktigt resultat för arrangörerna var de timhelheter som skapades under projektet och som kan utnyttjas också när det tagit slut. Helheterna kan i fortsättningen användas inom ramen för arrangörernas pedagogiska verksamhet. Tanken är också att publicera material om timhelheterna så att lärare och andra pedagoger kan använda sig av det. Något som också var viktigt var att utveckla samarbetet med skolor och bibliotek.

En kreativ verksamhetskultur skapas tillsammans

Konstinriktad hobbyverksamhet som en del av skolornas vardag

Ansvarspart och samarbetsparter	Konstuniversitetet Samarbetsparter Nöykkiönlaakson koulu, Latokasken koulu och Mainingin koulu i Esbo, Nissnikun koulu i Kyrkslätt, Apollon yhteiskoulu, Oulunkylän koulu och Ruoholahden koulu i Helsingfors
Deltagarantal:	
Konstfostrare	17 konstfostrare
Skolor	Sju skolor
Elever	179 elever
Ort/orter	Esbo, Kyrkslätt, Helsingfors
Projekttid	2016–2018

Målet för projektet som samordnades av Konstuniversitetet har varit att öka barns och ungas möjligheter att syssla med konst i anknytning till skoldagen. För arrangören Konstuniversitetet har verksamheten varit samhällelig påverkan som är en viktig del av dess uppdrag: Konstuniversitetet vill bidra till jämlik tillgång till konst.

De mångkonstnärliga konstklubbarna har erbjudit verksamhet med låg tröskel inom dans, teater och musik. Klubbarna har letts av arbetspar som består av en mångkonstnärlig musikpedagog och en dans- eller teaterpedagog. Mentor för dessa har varit Riitta Tikkanen, lektor i musikpedagogik vid Sibelius-Akademien. Ledarparen har även fungerat som varandras mentorer och en ledargrupp har fungerat som ett mentornätverk. I klubbarna har man sysslat med bland annat övningar inom dans, drama och musik, koncentrations- och avslappningsövningar, bildkonst, kroppsrytmik, improvisering, låtskrivning, musikvideo, inspelning, instrumentbyggande, spelande tillsammans, uppträdanden, egna dramatiseringsringar, musikmotion och musikscener.

Barnen och ungdomarna har deltagit i planeringen under hela verksamhetens tid: barn och unga har stått i centrum för verksamheten. Ledarna var känsliga för barnens och de ungas önskemål och man kunde ständigt anpassa verksamheten efter dessa. Man samlade även in respons om verksamheten med en kort och enkel enkät som majoriteten av deltagarna svarade på. På skalan 1–5 gav deltagarna rentav betyget 4,9 för sin trivsel. Verksamheten har upplevts som meningsfull och deltagarna önskade att motsvarande verksamhet skulle ordnas i skolorna även framöver.

Bild: Pippa Jämsén ja Katri Kauppala.

Verksamhetens viktigaste resultat har varit att öka barns och ungas möjlighet att syssla med konst och att förbättra tillgängligheten i fråga om konst. Projektet har erbjudit högklassig konstklubsverksamhet för barn och unga samt stärkt utvecklingen av färdigheter inom konstämnen och därtill stärkt bland annat kreativiteten, modet, koncentrationsförmågan, självuppskattningen och självkänslan, kommunikationsförmågan och känslouttrycket. Det unika i verksamheten har varit att barn och unga har fått uppleva olika konstformer och att det mångkonstnärliga arbetet i par har gett verksamheten djup.

I hobbyklubbarna fokuserade man på barns fantasi, rörelse, dans och musik, dvs. mångsidiga lärande. Enligt lektor Riitta Tikkanen vid Konstuniversitetets Sibelius-Akademi borde varje barn få vara med i en konstklubb och barn skulle behöva sådan verksamhet varje dag. "Ju tidigare man utsätts för konst, desto bättre. Även hjärnforskningen har visat att barn kan koncentrera sig bättre på skoldagen efter morgonklubbar som de här", säger Tikkanen.

Det är viktigt att lära sig läsa, skriva och räkna, men om man försummar den konstnärliga fostran och undervisningen så lämnar man bort en viktig del av barnets helhetsmässiga utveckling. Genom konstnärligt uttryck hittar barnen sin egen röst och kommer i kontakt med sin kreativitet. Barn behöver högklassig konstfostran under skollektionerna och som konstklubbar, som en väsentlig del av det mångsidiga lärandet.

Konst i dagvården

Ansvarspart och samarbetsparter	Tavastehus stads tjänster för barn och unga, Kulturcentret ARX för barn och unga, Aimokoulu och småbarnspedagogiken
Deltagarantal:	
Konstfostrare	15 konstfostrare
Skolor	13 daghem
Elever	902 barn
Ort/orter	Tavastehus
Projekttid	2016–2019

I projektet ökas barngruppernas möjligheter att syssla med konst och kultur inom ramen för småbarnspedagogiken och därtill erbjuds kulturhobbyverksamhet som närservice. Den temabaserade verksamheten är med i hela vardagen inom dagvården, vilket stöder personalens kulturkompetens, det inbördes samarbetet och skapandet av en kreativ verksamhetskultur. I projektet testas olika metoder inom konstfostran i småbarnspedagogiken och resultatet är en samarbetsmodell som stöder verksamhetens kontinuitet.

I Tavastehus har man redan tidigare utvecklat Satakieli-pedagogiken som grundar sig på att engagera barn och är inspirerad av den italienska Reggio Emilia-pedagogiken. Målet har varit att lyfta fram det utforskande lärandet med hjälp av konst samt att stärka barnens förmåga att uttrycka sig. Verksamheten har aktiverat daghemspersonalen och ökat intresset för kontinuerlig dokumentering av verksamheten, kreativa lösningar och utveckling av arbetet. Inom ramen för verksamheten har det bildats ett nätverk som gör det möjligt att dela synpunkter om fostran mellan kolleger.

I projektet Konst i dagvården arbetar konstlärare på daghem varje vecka. Undervisningen omfattar visuell konst, dans, musik och kulturarv på bred basis. Målet för verksamheten har varit att erbjuda barn som deltar i småbarnspedagogikens konstfostran en möjlighet att fortsätta sin konsthobby i läroanstalter inom den grundläggande konstundervisningen och i skolornas klubbverksamhet samt att väcka ett långvarigt intresse för att syssla med konst. I början av 2018 rekryterade man en atelierista med uppgift att periodvis besöka daghem och handleda barn i åldern 1–6 år i målinriktade kreativa processer.

Genom att bekanta sig med olika konstmaterial och uttrycksformer har barnens konstuppfattning utvidgats och deras självkänsla och mod har stärkts. Varje barn har gjort framsteg. I synnerhet har barn med utmaningar i utvecklingen fått bättre självkänsla, mod, delaktighet och koncentrationsförmåga. Barnens respons har varit bland annat att "Vem som helst kan vara en konstnär" och "I konst kan man göra vad som helst".

Projektet är en del av projektet Konsthobbyer alldeles i närheten i Tavastehus.

Bild: Marjo Oksanen.

Nyfikna fjärdeklasser i Taivallahden peruskoulu – arkitektur som ett läromedel för fenomenbaserat lärande

Ansvarspart och samarbetsparter	Arkitekturskolan för barn och ungdomar Arkki ry och Taivallahden peruskoulu
Deltagarantal:	
Konstfostrare	Två arkitekturpedagoger, fyra klasslärare
Skolor	En skola
Elever	58 elever
Ort/orter	Helsingfors
Projekttid	2018–2019

Projektet Nyfiken klass (Utelias luokka) planeras och genomförs i form av ämnesintegrerade helheter i samarbete med arkitekturskolan för barn och ungdomar Arkki och klass 4 AC och klass 4 B i Taivallahden peruskoulu. Syftet med projektet är att via arkitekturen integrera teman inom olika läroämnen och utforska dem tredimensionellt och inlevelsefullt. Projektet går ut på att eleverna under skoldagen under ledning av lärarna från arkitekturskolan ska utarbeta praktiker inom breda inlärningshelheter i nära samarbete med de fyra klasslärarna.

De teman som tas upp har indelats i mindre helheter i vilka eleverna får samla på sig färdigheter under läsårets gång. Helheterna har delats upp i mindre projekt som hör ihop med varandra. På så vis har eleverna fått utveckla sina kunskaper och färdigheter i lämpligt stora delar som de själva genom sina egna insikter kunnat kombinera med varandra så att de bildar större helheter.

Utgångspunkten utgörs av arkitekturens grundelement, som följs av en fördjupning som fokuserar på boende och staden. Eleverna får utforska och lära sig de tematiska helheterna genom att experimentera med olika dimensioner och bekanta sig med levnadsmiljöer de redan känner till samt via den samhälls- och urbaniseringens strukturella historia, aktuella fenomen och den demokratiska stadsplaneringsprocessen. Kärnpunkten i projektet är att alla elever ska kunna planera och aktivt delta i arkitektoniska processer.

Syftet med projektet Nyfiken klass är att via arkitekturrelaterade teman utveckla goda praktiker och därigenom förändra skolans verksamhetssätt och lärandeprocesser på ett bestående sätt i riktning mot ett fenomenbaserat lärande. Enligt Arkkis syn är arkitektur ett multidisciplinärt "fenomen" där vetenskap, konst och samhälleliga aspekter förenas med varandra. Via arkitekturens olika ämnesområden kan man på ett naturligt sätt förena och studera flera olika områden inom ramen för de ämnen som ingår i skolans undervisning. Därigenom erbjuds eleverna fler och mer mångsidiga infallsvinklar och inlärningsmetoder för hur man förenar den kunskap och de färdigheter som behövs så att de bildar en självupplevd helhet som ingår i den egna fenomenologiska världen.

Under projektets gång har också utforskandet av innehållet i olika ämnen via arkitekturen kommit att utgöra en naturlig del av skolveckan. Varje klass har också utformat egna personliga verksamhetsmodeller som gjort det lättare att beakta enskilda elevers behov. I fråga om en personlig anpassning av undervisningen har de egna klasslärarna innehaft en nyckel ställning.

För eleverna har det varit uppenbart viktigt att dela sina tankar med specialisterna på arkitektur som kommer utifrån. Det har också inspirerat dem att rikligt dela med sig av och analysera sin egen process tillsammans med sina medelever. Lyckade resultat och att erkänna dem har ökat elevernas tro på sina egna färdigheter och på sina egna idéer samt att vidareutveckla dessa. Kärnan i pilotförsöket är uttryckligen att lära sig genom egen aktivitet.

Pilotförsöket innehåller dessutom övningar i självvärdering och självreflektion. Syftet är att eleverna också genom projektet via självvärdering ska lära sig utveckla sina färdigheter och förändras under projektets gång. Det har visat sig att eleverna själva under arbetets gång lärt sig bedöma hur deras samarbetsförmåga utvecklats via de uppgifter de tilldelats. När man samarbetar med andra är det viktigt att kommunikationen fungerar under arbetets lopp. Det är också viktigt att öva sig på att presentera lösningar som man själv kommit fram till samt sina slutresultat.

Bild: Teresa Winter-Ramsbottom.

Klasslärarna har varit väldigt engagerade och motiverade under samarbetets gång. Många av de tematiska helheterna som tagits upp via arkitekturen har hjälpt dem att skapa förbindelser mellan olika fenomen både när det gäller enskilda färdigheter och större helheter. De har också fått syn på nya drag i elevernas sätt att lära sig.

Inom ramen för projektarbetena har alla lärt sig färdigheter som med tanke på innehållet borde tas upp först senare, men via eget arbete och konkret experimenterande har eleverna gripit sig an problemen för att lösa dem utan fördomar och som en naturlig del av den utmaning de ställts inför i planeringsarbetet. Projektarbetet ger eleverna utrymme för att lära sig saker på eget initiativ. Genom att kombinera det de lärt sig har de skapat sig en egen syn på de teman som lärandet handlat om. Att lära sig genom egen aktivitet och som en självständig aktör kan innebära att upplevelsen berör en djupare och ger bredare perspektiv på framtiden.

Kreativa färdigheter och gemenskap

Teaterkonst i skolor

Ansvarspart och samarbetsparter	Teatteri Ilmi Ö Samarbetsparter Aleksis Kiven peruskoulu, Hertsikan koulu, Jätkäsaaren ala-aste, Katajanokan ala-aste, Kruununhaan yläaste, Montessori-koulu, Oulunkylän ala-aste, Ruoholahden ala-aste, Suutarinkylän peruskoulu, Taivallahden peruskoulu
Deltagarantal:	
Konstfostrare	Åtta konstfostrare
Skolor	Tio skolor
Elever	242 elever
Ort/orter	Helsingfors
Projekttid	2016–2019

I Teatteri Ilmi Ö:s teaterklubbar har man bland annat lekt teaterlekar, spelat, gjort sinnes-, uttrycks-, förtroende-, rörelse-, improvisations- och röstövningar, ritat och övat på kreativt skrivande, rollarbete, ljud-, scen- och dräktplanering samt reflektion. En del av klubbarna har även samarbetat med seriekonstklubbar genom gemensamma timmar. Seriekonstklubbarna har även skapat bilder och scenprojiceringar för teaterföreställningar.

Klubbmedlemmarna har skapat föreställningar framför allt av sina egna berättelser. Målet för verksamheten har varit att frigöra fantasin, att utveckla inlevelseförmågan, förmågan att arbeta långsiktigt och koncentrationsförmågan samt grupparbetsförmågan, att skapa en trygg arbetsmiljö och att öka kulturkännedomen.

Läraren har skapat förutsättningar för att utveckla färdigheterna, uppmuntrat och gett konstruktiv respons. Vi har kunnat erbjuda upplevelser av att lyckas för barn vars temperament inte alltid kommer till sin rätta och vars begåvning kanske inte ännu syns i skolarbetet. Klubbledaren uppmärksammar sitt sätt att tala och ger positiv respons om varje barns insatser så att alla hör.

Bild: Outi Sädekallio-Snellman.

I klubbarna har vi kunnat ge skolelever en upplevelse av att bli sedda och hörda. Skoleleverna har själva kunnat påverka planeringen av verksamheten. Deras önskemål och tankar har beaktats och man har reflekterat över verksamheten och anpassat den efter behov. "Roligt att få göra saker som vi själva vill. Vi kan alla påverka jättemycket", sade en av deltagarna.

Barnens och ungdomarnas konstnärliga tänkande har utvecklats i och med hobbyverksamheten och arbetet med föreställningar. Under läsåret har barnen tydligt fått mod att föra fram sina idéer och delta i gruppens verksamhet. Verksamheten har gett deltagarna mod att uttrycka sig själva även utanför klubben. Elevernas kulturkännedom har ökat genom att man har diskuterat teater och andra konstarter tillsammans.

För arrangören har den långsiktiga verksamheten gett mycket erfarenhet och information om hur man ordnar framgångsrik hobbyverksamhet i skolmiljön. Till exempel kan vi beakta att gruppbildningen i skolans hobbygrupper sker långsamt. Relationerna mellan barnen och gruppdynamiken är i början bunden till hierarkierna som råder i skolan och till exempel mobbning kan följa med till hobbytimmarna. För att stöda gruppbildningen ger man tid åt processen och i början av klubben gör man tillsammans med barnen en överenskommelse om klubbens regler. Barnen följer överenskommelsen bättre när de själva har fått påverka innehållet i den. I klubben lär man sig att respekt till andra uppstår i samverkan.

Den positiva energi och det engagemang som de intressanta och målinriktade aktiviteterna ger upphov till, elevernas stärkta delaktighet och nya kompisrelationer samt möjligheten att betrakta skolans lokaler ur ett nytt perspektiv har förbättrat förankringen till skolan. Gruppbildningen i teaterklubben förnyar de sociala relationerna i skolan och gör dem bättre och mångsidigare. Vidare ökar den vi-andan i skolan över klassgränserna när barn från olika klasser samarbetar och uppträder tillsammans.

Mutku-klubbar för skolelever i Nyland och Egentliga Tavastland

Ansvarspart och samarbetsparter	SuoMu – Föreningen för designfostran i Finland Samarbetsparter skolor, museer och bylokaler
Deltagarantal:	
Konstfostrare	16 konstfostrare
Skolor	16 skolor
Elever	320 elever
Ort/orter	Helsingfors, Esbo, Lapinjärvi, Borgå, Lovisa, Riihimäki
Projekttid	2016–2019

SuoMu – Föreningen för designfostran i Finland har ordnat formgivningsklubbverksamhet för barn och unga i Nyland och i Egentliga Tavastland under läsåren 2016–2019. Förutom hobbyverksamheten har arbetet innefattat att sprida verksamhetsmodellen och att utveckla verksamhetsmetoderna och -verktygen. Verksamheten har haft tre huvudsakliga mål: att erbjuda intressanta och förmånliga hobbymöjligheter, att utveckla barns och ungas kreativitet och problemlösningsförmåga med hjälp av formgivning samt att utveckla metoderna kring formgivningslärande.

Formgivningsklubbarnas läroplaner har uppbyggts så att de erbjuder roliga aktiviteter, experiment och kreativitet i en trygg miljö, stöder barn och unga som aktivt gör, forskar och uttrycker sig samt ger möjligheter att förverkliga sina egna idéer, att arbeta tredimensionellt och att öva handfärdigheterna med en professionell handledare. Därtill ökar

verksamheten förmågan att läsa omgivningen: barnen bekantar sig med den formgivning som omger dem och de uppmuntras att ta ställning och komma med egna förslag till hur miljön kunde utvecklas och förbättras.

Förutom formgivningsklubbarna strävar det pågående Mutkustudio-klubbprojektet för högstadieelever att handleda ungdomar till det vuxna livet, framtida val och aktivt deltagande. Projektet har visat att man genom att samarbeta med skolornas personal och elevhandledare kan nå ungdomar som genom hobbyverksamheten kan få ett stort stöd för sina styrkor och handledning för framtida val gällande vidareutbildning eller rentav yrke. Mutkustudio är en intensivkurs i formgivning för elever i årskurs 7–9. Förutom att utbilda så ger den även delaktighet och handledning för arbetslivet.

Mutkustudio uppstod när Föreningen för designfostran, som hade planerat hobbyklubbar för lågstadieelever, begrundade att hobbyn avbryts mellan lågstadiet och högstadiet och samtidigt ville beakta högstadieelevernas motiv och behov. Tonåringar är komplexa och kritiska och vill själva välja hur de tillbringar sin fritid. Å andra sidan gör man under högstadietiden viktiga beslut om framtiden, och ofta får man även sina första erfarenheter av arbetslivet.

Metoderna för formgivningslärande i Mutkustudio omfattar olika verktyg för att närma sig problem, göra bakgrundsforskning och samla material samt för att utveckla idéer och hitta och bedöma olika lösningar. Målet är att förankra formgivningstänkandet i all verksamhet och verksamhetsledning. Processen dokumenteras i skissböcker, samlas i en portfolio och uppföljs med ett Mutku-pass. Deltagare till Mutkustudio-klubbarna har man sökt bland annat via skolornas elevhandledning. Läroplanerna siktar på att genomföra ett gemensamt projekt, t.ex. en utställning eller föreställning. Projektet kan ha en utomstående samarbetspart.

Barnens och de ungas idéer har presenterats bl.a. i utställningar i skolorna. Under perioden 2018–2019 samarbetade Mutkustudio även med Konstmuseet Sinebrychoff och Lähiöfest i Riihimäki i form av evenemang. Prototyper av världsförbättringsmaskinerna som skapades i workshoparna visades på Milanotriennalen i Finlandsutställningen som kurateras av Aalto-universitetet.

Under projektets gång har Föreningen för designfostran utvecklat och utvidgat sin erfarenhet och sin syn på hobbyverksamhet och innehåll som anknyter till formgivningslärande samt på genomförande av hobbyverksamhet och metoderna för detta. På basis av arbetet i klubbarna har man tagit fram nya verktyg och material för formgivningslärande, och utvecklingen och spridningen av dessa innehåll fortsätter. Med innehållen som uppstått i projektet kan formgivningslärandets metoder tillämpas i vilka situationer som helst som handlar om lärande och gemensam utveckling.

Bild: Olga Poppius.

Skapande av en ny verksamhetskultur

Kärkikerho – Hobbytimmar i konst i Björneborg

Ansvarspart och samarbetsparter

Björneborgs stad och barnkulturcentret i Björneborg
Samarbetsparter Björneborgs stads grundläggande utbildning, Björneborgs stadsbibliotek, Porin taidemuseo, Porin taidekoulu, Pori Sinfonietta, Stadsplaneringen, Luontotalo Arkki, Åbo universitet – utbildningsprogrammet för kulturproduktion och landskapsforskning, projektet Elävä Pori, Centret för konstfrämjande, Piuma, Nukkero ry, SEKK ry, Satasirkus ry, Kulttuuriyhdistys Rapajöoti ry, Läntisen tanssin aluekeskus, Satakunnan monikulttuuriyhdistys ry, Tempputehdas Oy, Mari Syrén design, A-J Productions

Deltagarantal:

Konstfostrare	40 konstfostrare
Skolor	13 skolor
Elever	350–400 elever per vecka

Ort/orter

Björneborg

Projekttid

2016–2019

Kärkikerho-klubben kan handla om skuggteater, cirkus, sinneskonst, drama, bandmusik, dans eller konstrobotik. Det ordnas även parkour, rollspel, en språkbadskör på engelska och ordkonstgrupper där man sysslar med ramsor på ryska. I klubbarna har man betonat att verksamheten utgår från barnen och görs i deras takt samt att det verkligen ska kännas som fritid. Verksamheten har en inbyggd flexibilitet för genomförande av olika idéer och gruppledarna lyssnar noga på de önskemål och tankar som kommer från deltagarna.

I projektet skapar vi förutsättningar för att hitta konstaktiviteter som stöder varje barns och ungdoms eget uttryck och erbjuder möjligheter att utveckla dessa. För barnen ger verksamheten möjligheter att synas på ett positivt sätt genom den egna aktiviteten. I våra olika grupper får de öva på nyttiga färdigheter, såsom att uppträda. Vi strävar efter att ha grupper i lämplig storlek och att beakta deltagare som behöver särskilt stöd när innehållet planeras. Barn och unga får själva arbeta som konstnärer under ledning av sakkunniga! Hobbyverksamhet i skolmiljön ger möjligheter att komma fram genom det egna konstnärliga arbetet – som publik fungerar den övriga skolgemenskapen.

För att förebygga ensamhet under raster har vi ordnat konsthandarbetsraster, som har blivit en mycket efterfrågad verksamhet som lönar sig att vidareutveckla. Under skolans halvtimmesraster ges elever som känner sig ensamma en möjlighet att göra olika konst- och handarbetsinriktade uppgifter. Ibland deltar upp till 50 elever per rast och sessionerna är trevliga och välkomna.

I Kulturshock-konceptet har vi bjudit in konstnärer från olika områden för att presentera sig i skolorna. I mer traditionell klubbverksamhet har det upplevts som utmanande att engagera i synnerhet högstadieelever i verksamhet som ordnas varje vecka, men presentationstimmarna för högstadieelever har däremot fått ett bra mottagande. Vårt senaste försök var att ordna konstnärsbesök varje vecka under höstterminen. Målgruppen var i synnerhet högstadielklasserna i vår försöksskola. Eleverna visade stort intresse för timmarna.

Under presentationstimmarna har även undervisningspersonalen fått delta tillsammans med barnen och de unga och därigenom har positiva erfarenheter med konst och kultur stärkt gruppandan. I planeringen av innehållet har man även beaktat skolans personals önskemål.

Bild: Katri Tella.

I projektet använder vi en verksamhetsmodell med en ledande samordnare. Detta har fört den praktiska erfarenheten från arbetet i skolorna direkt till planeringsbordet och underlättat utformningen av projekthelheten avsevärt. I Björneborg har man under projekttiden integrerat en stor del av eleverna som behöver särskilt stöd i grupperna för grundläggande utbildning, vilket medför ett behov av kompetens inom specialhandledning även i fråga om hobbygrupperna. I vårt projekt har vi beaktat detta behov genom lämplig utbildning för den handledande samordnaren. Därefter har vi ordnat stödhandledning för konstnärerna som arbetar med grupper där det finns deltagare som behöver särskilt stöd.

För arrangören ger verksamhet som upprepas under flera läsår en möjlighet att utveckla, korrigera och förnya. Verksamhetens kontinuitet syns också genom att de årliga deltagarantalerna ökar. Genom klubbarna har man tillägnat sig tanken att handledaren även kan komma utanför skolan. I början var det inte självklart att eleverna vågar anmäla sig till en grupp där handledaren inte var en lärare de känner. Nu när vår verksamhet och vårt högklassiga innehåll har blivit bekant fylls grupperna lättare än tidigare av ivriga deltagare.

TAIKU – Bättre tillgänglighet till konst och kultur för barn och unga i Uleåborg

Ansvarspart och samarbetsparter

Uleåborgs stad, bildnings- och kulturtjänster, kulturhuset Valve och Oulu-opisto
Samarbetsparter filmskolan i Valve, ordkonstskolan i Valve, Oulun taidekoulu,
Kulttuuriosuuskunta ILME, Pohjoinen valokuvakeskus ry, Oulun sarjakuvakeskus ry, Oulun
parkour-seura ry, Nukketeatteriyhdistys Akseli Klönk ry, Taito Pohjois-Pohjanmaa ry,
Tempo Sistema Oulu ry, Arjen Löytö (Eija Kortetjärvi), Poikkinaiset (Virpi Väisänen och Eija
Kortetjärvi)

Deltagarantal:

Konstfostrare	28 konstfostrare
Skolor	40 skolor
Elever	1260 elever

Ort/orter

Uleåborg

Projekttid

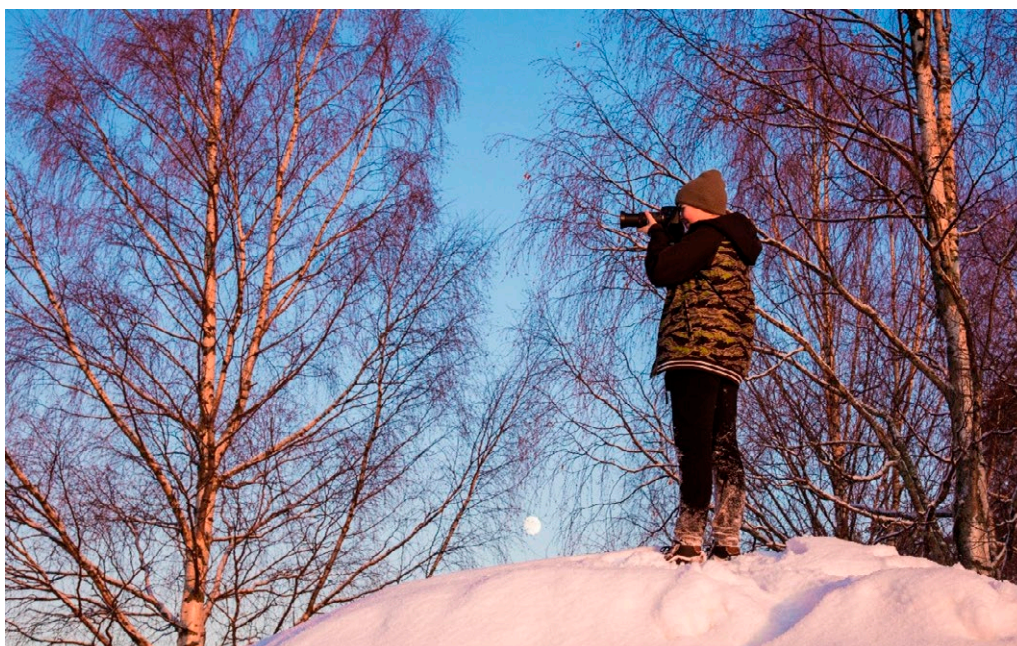
2016–2019

Hobbyklubbarna i Uleåborg ordnades enligt planerna så att man erbjöd verksamhet på bred basis inom bland annat film och animation, ordkonst, rollspel, musikworkshop och orkester, fotografering, seriekonst och parkour. Responsen om verksamheten från barnen och de unga har huvudsakligen varit mycket positiv. Även klubbledarna fick bra respons av barnen och de unga. I synnerhet högstadiel elever har ett stort behov av att få prata om olika saker med en vuxen och det verkade lättare för dem att prata med klubbledaren än med lärarna. Enligt en av deltagarna var det bästa med klubbarna faktiskt "ALLTSÅ HALLÅ ALLTING!!!!".

Under projektets gång har man fäst särskild uppmärksamhet vid kommunikation som når barnen och de unga direkt. Utöver traditionella kommunikationskanaler, såsom Wilma, affischer och meddelanden, använde sig ledaren av personliga framträdanden och demo-workshops i klasserna. Skolorna i Uleåborg tog varmt emot den extraresurs som utvecklingsprojektet erbjöd, och samarbetet med skolorna och undervisningsväsendet var lyckat.

Genom projektet har många aktörer inom konst och kultur fått ett pedagogiskt program för den egna verksamheten och ökat samarbetet med skolorna avsevärt. Projektets samarbetsparter har upplevt att allt fler yrkespersoner inom konst och konstfostran eller aktörer inom konst och kultur har blivit bekanta i skolorna. Aktörerna som medverkade i klubbarna gav mycket respons och idéer för hur klubbverksamheten kan planeras och utvecklas. Ledarna har också upplevt att de gemensamma träffarna har varit viktiga för utvecklingen av innehållet och det pedagogiska arbetet.

Bild: Juuso Haarala.

Projektet hade även som mål att tillsammans med yrkespersoner inom konst och kultur ta fram en modell för konstundervisningspaket som beaktar skolornas behov. Läroinnehåll utvecklades bland annat för startande av filmklubbar, vilket även har testats i praktiken med framgång. I projektet förbättrades även det mångprofessionella samarbetet och resursfördelningen i fråga om planeringen av barns och ungas fritid. Vidare sökte man sätt att utveckla barn- och familjeorienterad kommunikation i fråga om fritiden. Projektet ökade samordningen inom Uleåborgs stad och bidrog till att en samordningsmodell för klubbverksamheten uppstod.

I Uleåborg fortsätter utvecklingen inom spetsprojektet ännu till slutet av 2019 och sannolikt även i flera år därefter, eftersom konst- och kulturbetonad klubbverksamhet har erkänts som en del av den helhet som Uleåborgs stads bildnings- och kulturtjänster utgör. Man har även förbundit sig vid att utveckla verksamheten. Målet är att etablera den verksamhetsmodell som utvecklats till en del av barnkulturcentrens och den grundläggande konstundervisningens basverksamhet.

Spetsprojektet har haft en stor roll i att man kunde öka klubbverksamheten i Uleåborgs-regionen. Projektunderstödet sporrade Uleåborgs stad att satsa kraftigt på konst- och kulturklubbar: under den första verksamhetsperioden var självfinansieringen 50 %, under den andra 36 % och under den tredje närmare 70 %.

Taidevalkku i Lempäälä

Ansvarspart och samarbetspartner Kulturcentret Piipoo samt Lempäälä kommuns kultur- och ungdomstjänster
Projektet K-13 i samarbete med Zones By Särkänniemi

Deltagarantal:

Konstfostrare	12 konstfostrare
Skolor	Tio skolor
Elever	624 barn och unga

Ort/orter	Lempäälä
------------------	----------

Projekttid	2016–2019
-------------------	-----------

I projektet Taidevalkku genomfördes konsthobbyverksamhet i skolorna och utvecklades konsthobbypauser under rasterna samt en modell för planering av ungas deltagande och engagemang utgående från deras egna behov. De fick bland annat pröva på var media, film och fotografi, bildkonst, dans, parkour och drama. Taidevalkku-läsåren har varje vår avslutats med en Taidevalkku-festival som räckt två dagar på kulturcentret Piipoo. Festivalen har planerats gemensamt av barnen och konstpedagogerna, och har bjudit på konstverk och föreställningar som kommit till i klubbarna under året.

Inom projektet har man också utvecklat nya verksamhetssätt mellan skolor och konstnärer och konstpedagoger som arbetar med barn. Barnens intresse för konst, olika fenomen i barnens vardag som dök upp och deras iver har lett till nya tillgängliga verksamhetssätt för barn att aktivt ta del av kulturen och ta egna initiativ. Spetsarna i den nya läroplanen, fenomenbaserad inlärning och temaöverskridande helheter, utgör grogrunden för vårt projekt och som våra nya kulturorienterade verksamhetssätt vuxit upp ur. Projektet var treårigt, vilket betytt att det möjliggjort en frödning av yrkeskunskaperna precis med tanke på konstarbetet och konst som hobbyverksamhet för elever i lågstadieåldern.

Bild: Leena Lehti.

Under läsåret 2018–2019 inleddes i samråd med Lempäälä kommun och inomhusunderhållningscentret Zones ny Särkänniemi dessutom ett F-13 projekt för 13–17-åringar, där 13 unga deltog. Målet med det var att engagera unga i att planera innehåll riktat till dem själva och tillsammans med dem skräddarsy konsthobbyverksamhet i köpcentrummiljöer, där ungdomar tillbringar en stor del av sin tid efter skoldagens slut.

I helheten ingick exkursioner till Piipoo och Zones by Särkänniemi, fyra planeringsmöten och de evenemang samt en hobbygrupp som planeringen resulterade i våren 2019. Planeringen skedde i workshoppar som Piipoos konstpedagog ledde och som baserade sig på konstbaserade metoder. Tidsplanerna och teman för workshopparna hade man kommit överens om med ungdomarna. De unga var också med om att utveckla metoderna som användes under idékläckningsskedet.

I planeringsmötena deltog också handledaren som ansvarar för Lempäälä kommuns kulturella ungdomsväsende. De olika aktörernas roll har varit att möjliggöra verksamheten och under den har vi utvecklat en modell för servicedesign som riktar sig till unga. Vår strävan är att verksamheten som uppstod i K-13-processen ska etableras som en del av kommunens, affärsvärldens och den tredje sektorns samarbete och kulturella ungdomsarbete.

Konstskapandet i klubbarna har svarat mot många slags behov. Taidevalkku-klubbarna skapar glädje i barnens vardag, ger dem nya färdigheter och bättre självförtroende. Deltagarna i projektet Taidevalkku, föräldrarna och skolorna har gett mycket positiv respons om innehållet i verksamheten samt den förbättrade tillgången till och tillgängligheten

av hobbyverksamhet. Enligt föräldrarnas respons har klubbarna varit ett betydelsefullt tillskott som gjort det möjligt för många barn att delta i hobbyverksamhet. I många svar framgår det också att barnen fortsatt med den nya hobbyn också hemma eller på något annat sätt utanför klubben. Också Taidevalkku-festivalen, som välkomnat hela familjen, har fått bra feedback.

Det har varit fint att se att det funnits barn av olika slag och med väldigt olika utgångspunkter som deltagit i vår kulturverksamhet. Klubbarna kan öppna upp världen för barnen och de unga via nya erfarenheter och teman. Kommentarer vi ofta fått höra både i medie- och bildkonstklubbarna är "Wow, är det trolleri" eller "Det här ska jag också göra när jag kommer hem!" Ett tecken på att det gått bra är att en del barn varit med i klubbverksamheten under hela projektiden.

Kivi kengässä – En sten i skon, tillgången till grundläggande konstundervisning förbättras i Nurmijärvi kommun

Ansvarspart och samarbetsparter	Nurmijärven Opisto, Nurmijärven musiikkiopisto och Nurmijärven tanssiopisto Samarbetsparter Nurmijärvi kommuns skolor och daghem
Deltagarantal:	
Elever	1159 elever
Ort/orter	Nurmijärvi
Projekttid	2016–2019

Projektet en sten i skon har varit ett nyskapande pilotprojekt som bjudit på konstundervisning och hobbyverksamhet direkt efter skoldagens slut. Vi har särskilt eftersträvat att erbjuda konstverkstäder i de skolor som inte har resurser att själva ordna motsvarande verksamhet eller vars elever sällan får delta i detta slags verksamhet till exempel på grund av skolans läge eller av ekonomiska orsaker. Inom ramen för projektet kunde också små byskolor delta i grundläggande konstundervisning.

Verkstäderna handlade om bildkonst, sång, musik och dans samt att spela i band. Deltagarnas eventuella specialbehov beaktades med hjälp av olika pedagogiska metoder. Dansverkstäderna lyfte till exempel en helhetsbetonad och inlevelsefull upplevelse upp för att deltagarna skulle hitta glädjen i att dansa och sin egen dansstil samt inse hur man kan använda kroppen på olika sätt. Dessutom fick alla bekanta sig med dansens teknik, uttryck, sambandet mellan musik och rörelse, att våga uppträda och att göra koreografi.

Läroanstalterna inom den grundläggande konstundervisningen planerade verkstäderna till stöd för konstundervisningen i samråd med utvalda daghem och skolor. För var och en

av dem var det klart vilka skolor den läroanstalten skulle samarbeta med för att genomföra projektet med. Deltagarna var allt från barn i dagisåldern till högstadiel elever.

Konstverkstäderna har turnerat mellan skolorna som deltagit i projektet så att när den tredje delen blev klar i slutet av 2019 hade närapå alla våra samarbetsskolor haft möjlighet att låta eleverna delta i en konstverkstad i dans, musik respektive bildkonst. Vi har tillfört skolans egen konstundervisning ett mervärde och bidragit till gruppbildning samt deltagande och aktivt engagemang i gruppverksamhet genom hobbyverksamhet med låg tröskel. Dessutom har skollärarna via verkstäderna fått idéer, redskap och metoder som de i fortsättningen kan använda i elevarbetet. Eleverna har bekantat sig närmare med verksamheten vid olika institut inom kommunen och vi har agerat i enlighet med den kommunala strategin när vi erbjudit barn och unga hobbyverksamhet.

Verksamhetsmodellerna för verkstäderna har förankrats i några av läroanstalterna och kommer att fortsätta med skolans egna resurser eller en liten deltagaravgift efter det att projektet avslutats. Institutet som deltagit i vårt projekt och via det erbjudit verkstäder har skapat ett gemensamt nätverk och lägesbilder och planerna för eventuell fortsättning uppdateras regelbundet.

År 2019 pågår ett nytt pilotprojekt i Nurmijärvi, där verksamheten som inleddes med En sten i skon utvidgas och erbjuder fri hobbyverksamhet på tisdagseftermiddagar. Projektet Skolan i rörelse har ordnat hobbyeftermiddagar som varit en succé, och som förhoppningsvis får fortsätta den förändring i verksamhetskulturen som En sten i skon satte igång.

Projektet Klubbverksamheten Konstkarusellen

Ansvarspart och samarbetsparter

Vanda stads kulturtjänster

Samarbetsparter Vanda stads grundläggande utbildning och idrottstjänster, klubbarna dras av professionella konstnärer på olika områden, kulturfabriken Vernissas Animaatioasema, Vanda stadsmuseum, Xtraid Oy, Viba Oy, Sirkus Magenta, Perinneleikit rf, Nice Hearts ry, Esbo stad, Vantaan Sanataidekoulu, Vantaan Tanssiopisto, Taito käsityö- ja muotoilukoulu Etelä-Suomi och Sydskustens ordkonstskola, WAU ry, Kaivoskymppin vanhempainyhdistys, Musiikkikoulu DEMO, Kaivosristin seurakuntakodin kerhot, Koivukylän Palloseura, H&S International School Oy, Jambkids musiikkikoulu, Nano: Lasten ja nuorten kerhot, Rekolan kirkon Vantaan Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ry, Nationella barnförbundet rf

Deltagarantal:

Konstfostrare

Från och med 2017 i snitt 20 konstpedagoger per år

Skolor

I snitt tio skolor per år

Elever

Under våren 2019 ca 395 deltagare, rekordåret 2017 hade vi 731 deltagare

Ort/orter

Vanda

Projekttid

2016–2019

I projektet Konstkarusellen kunde alla elever i årskurs 1–9 delta, och dessutom eleverna i de förberedande och övningsklasserna åtföljda av en assistent. Eleverna bekantade sig med minst två till fyra olika konstområden under en fem eller tio veckor lång period. Cirkulerande konsthandledare drog två klubbar efter varandra i varje skola. I en skola genomfördes klubben mitt på dagen inom ramen för Konstkarusellen så att en konstfost-rare tillsammans med klassens egen lärare tog upp temat människokroppens system ur en konstnärlig och vetenskaplig synpunkt.

Med tiden kom klubbverksamheten att förankras väl i skolans vardag. På elevernas begä-ran har skolorna börjar erbjuda dem till exempel ordkonstklubbar och animationsverk-städer samt i anpassad form låtit skolans övriga klasser göra konstuppgifter som ingått i projektet. I en skola var Konstkarusellens kulturarvsklubb så populär att skolan beslöt att ha motsvarande helhet på programmet i en eller annan form vartannat år. Också testa på parkour var väldigt populärt, och vår samarbetspartner har börjat hålla parkour-klubbar i en del skolor.

Bild: Rebekka Barongo.

Under de tre åren har projektet pågått har det stärkt barnens förmåga till samverkan, samhörighetskänslan inom skolan och elevernas förmåga till kreativt och kritiskt tänkande. Via verksamhetsmodellen har konst och kultur som lärmiljöer bidragit till trivseln i skolan och skapat nya verksamhetssätt i vardagen och gett barnen nya kanaler för att förveckla sig själva. Vi försäkrade oss om att konstverken och föreställningarna som fötts under hobbytimmarna skulle få synlighet, och barnens konst blev ett synligt element i skolan, bland annat i form av utställningar, planscher, illustrerade häften, väggmålningar, framträdanden och målningar på exteriören. Via konstutövandet har barnen fått stöd för sin kreativitet samt den tändande gnistan och färdigheter som de har nytta av för att ägna sig åt konst och för att uttrycka sig själva på sin fritid.

Verksamheten gjorde det möjligt att ge barnen den hobby de önskat sig och främjade deras integrering med konstens hjälp samt fick dem att bli en del av skolsamfundet, vilket i synnerhet gällde dem som börjat på en klass som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen. Genom att erbjuda en bred palett av högklassig hobbyverksamhet förebyggdes utslagningen av barn i förorterna, samtidigt som deras känsla av otrygghet och ensamhet minskade. Vi har kunnat erbjuda barn i behov av särskilt stöd och elever på klasser som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen möjligheter att bekanta sig med konst och kultur med utgångspunkt i deras egen värld.

Hobbytimmarna har kompletterat och stött skolans konst- och kulturföstran, tillfört konsten som ett element i skoldagen och diversifierat lärmiljöerna inom den grundläggande utbildningen. Genom verksamheten har man stärkt samarbetet mellan skolan och professionella inom konst, kultur och idrott samt delat fungerande metoder och modeller för konstföstran.

Projektet har i betydande grad bidragit till att barnen i Vanda jämlikt deltagit i konst- och kulturverksamhet, och att verksamheten kommer att fortgå i enlighet med Vanda stads strategi framöver. Med hjälp av specialunderstödet för vårt spetsprojekt har vi skapat en modell där varje elev i årskurs 1–3 i Vanda kommer att få utöva en kulturhobby inom ramen för skoldagen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN 978-952-263-687-4 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)